

NESTNIK

Letnik XVII.

Celovec, petek, 6. april 1962

Štev. 14 (1038)

Nacistična nevarnost tudi v Ameriki

Republikanski senator Keatling je zahteval od ameriškega kongresa, naj začne s preiskavo o dejavnosti vseh skrajnih desničarskih organizacij na ozemlju ZDA. Kongresu je imenovani senator očital, da je sicer preiskoval dejavnost Komunistične partije ZDA in tudi sprejel zakone o boju proti njeni dejavnosti, da pa ni ničesar ukrenil proti skrajnim desničarskim organizacijam, kot so na primer Združenje John Birch in organizacija Minutemani. Hkrati je Keatling zahteval, naj kongres preišče tudi dejavnost ameriške nacistične stranke.

V teh skopih stavkih se skriva ena izmed značilnosti današnje ameriške stvarnosti: vedno močnejša dejavnost organizacij skrajne desnice, ki jo je čutili zadnjih nekaj mesecev v ZDA, se je namreč že razvila v fenomen, ki povzroča glavobol celo zagovornikom tradicionalnega ameriškega konservatizma. Medtem ko se evropske države z večjim ali manjšim uspehom borijo proti nevarnosti neonacizma, v Ameriki (katera velja na Zahodu za predstavnico zahodne svobode in demokracije) popolnoma javno in nemoteno obstoja in deluje prava nacistična stranka. Njeni člani v originalnih nacističnih uniformah nastopajo v javnosti s kljukastimi križi in izvajajo teroristične napade zlasti na črnce in tudi razne druge demokrate — vse pod geslom »boja proti komunizmu«.

Toda v tej »križarski vojni« nacisti niso osamljeni. Dobili so resne tekmece v ultrakonservativnih gibanjih, katerih dejavnost je razširjena po vsej Ameriki. Za razliko od mrčnih nacistov prihajajo novi »führerji« vseh odtenkov iz uglednih slojev ameriške družbe in že iztegujejo svoje tipalke tudi v kongres in Pentagon — ameriško obrambno ministrstvo. Te organizacije se ne pričakovano in, lahko bi rekli, tudi nelogično razvijajo kot »soproizvod« povečane psihoze strahu pred vojno in pod zastavami povampirjenega makartizma nadaljujejo bitko zoper »komunistične agente«, ki baje delujejo na ameriških univerzah, v literaturi in tisku in celo v klerikalnih vrhovih in v vladi.

Kako daleč že sega ta protikomunistična »križarska vojna«, je razvidno tudi iz dejstva, da je Robert Velch, voditelj ene izmed teh organizacij z imenom Združenje John Birch, »odkril«, da je razen nekdanjega predsednika Roosevelta in zunanjega ministra Dullesa bil »zavesten agent komunistične zarote« tudi predhodnik Kennedyja Eisenhower ter da je cela vrsta uprav zveznih držav Amerike v »komunističnih rokah«.

Sploh je skupni imenovalec vseh skrajnih desničarjev teza, da je nacionalni problem Amerike »komunistična zarota«, ki preti deželi od znotraj. Čeprav se večina teh organizacij trenutno še ne poslužuje metod fizičnega nasilja, vendar že pozivajo svoje somišljenike, naj opazujejo sosede, naj pišejo grozilna pisma in naj terorizirajo sumljive (beri: protinacistične!) ljudi.

Nedavni javni nastopi predsednika Kennedyja in bivšega predsednika Eisenhowerja zoper desničarske fanatike dokazujejo, da so le-ti postali nevarnost, ki je ni več mogoče podcenjevati. Njihova glavna nevarnost obstoja v tem, ker jim je uspelo pridobiti v svoje vrste precejšnje število ameriške armade in tudi ameriški tisk ugotavlja, da je zelo vznemirljivo zlasti dejstvo, da so desničarski skrajneži zelo globoko prodrli v vojaške kroge. Poleg tega pa razpolagajo te organizacije s precejšnjimi finančnimi sredstvi, ki izvirajo iz prispevkov srednjih in višjih družbenih plasti ameriškega gospodarskega življenja.

Radikalna desnica ZDA je vojnohujskaška do zaslepljenosti. Pojav samozvanih »führerjev« pa mnogim Američanom že vsiljuje primerjavo med sedanjim vrenjenjem na ameriškem političnem odru in prednacističnim obdobjem v Nemčiji. Direktor univerzitetne knjižnice v Coloradu, Ellsworth, je na primer izrazil mnenje, da gre predvsem za vprašanje, ali bodo ti desničarski tokovi spravili deželo na pot, po kateri sta hodili Nemčija in Italija, ali pa se bodo ZDA vrnile na pot zmernosti.

Uvodoma citirani poziv senatorja Keatlinga kongresu, naj uvede preiskavo o dejavnosti teh desničarskih gibanj, vsekakor kaže, da do slednjega odgovorni ameriški krogi še ničesar ni ukrenili proti očitni nacistični nevarnosti. Nasprotno pa je bil v Ameriki sklenjen zakon proti komunistični stranki in so njeni

RAZOROŽITVENA KONFERENCA V ŽENEVI:

Konstruktivna prizadevanja izvenblokovskih držav

da bi premostile prepad med predstavniki obeh velikih blokov

V Ženevi se bo te dni končal že četrti teden dela razorožitvene konference, ki se je začela 14. marca ob navzočnosti predstavnikov 17 držav. Kakor smo poročali v zadnji številki, je bil prvi del konference, kjer so sodelovali tudi zunanji ministri, zaključen že prejšnji teden. Od takrat poteka konferenca v pogajanjih strokovnjakov in drugih delegatov, ki se posvetujejo o raznih podrobnih vprašanjih, povezanih s problemom razorožitve, nekoliko bolj ob strani pa so ostala številna druga vprašanja — n. pr. Berlin, Nemčija itd. — o katerih so se v začetku konference razgovarjali ministri velikih sil, da bi ustvarili potrebno ozračje za razorožitvene razgovore same.

Dosedanji potek razorožitvene konference je bil zadnje dni predmet raznih analiz in ocen in je treba ugotoviti, da so se tozadevno pojavila zelo protislovna mnenja. Medtem ko ameriški krogi poudarjajo, da je zašla konferenca v slepo ulico in da je

brez pomena, so predvsem izvenblokovske države prepričane, da se je vzdušje izboljšalo in da pesimizem nikakor ni upravičen. Številni udeleženci konference izražajo mnenje, da so dosegli osnovne cilje, ki so bili postavljeni za prvo obdobje dela konfe-

rence. Ustvarili so ugodno ozračje za pogajanja in izmenjali gledišča o vseh splošnih vprašanjih. Zlasti poudarjajo, da so s sliki predstavnikov obeh vodilnih blokovskih sil kljub vztrajanju zastran nekaterih vprašanj na starih pozicijah vseeno izboljšali vzdušje, kar je bistvenega pomena za nadaljnji potek konference.

Posebno vlogo igrajo na ženevski konferenci izvenblokovske države, katerih predstavniki se s konstruktivnimi predlogi in pobudami prizadevajo, da bi premostili prepad med obema blokoma. Doslej so svoje delo v glavnem osredotočili na vprašanje prepovedi atomskih poskusov, ker nadaljevanje teh poskusov ne predstavlja le neposredne nevarnosti za človečanstvo, marveč so se prav pri tem problemu pokazala tudi največja nasprotja med predstavniki obeh blokov, zlasti med Ameriko in Sovjetsko zvezo. Zato je skupina izvenblokovskih držav že ponovno naslovila na atomske sile poziv, da opustijo nadaljnje poskuse in se potrudijo za kompromis, ki bi omogočil prepoved jedrskega orožja.

Izvenblokovskim državam torej upravičeno pripisujejo veliko vlogo v vsej svetovni javnosti, kajti »sodelovanje neangažiranih držav na konferenci v Ženevi se že zdaj realno kaže kot koristno za ublaževanje sedanjih nesprotij«, kako je pred nedavnim poudaril tudi predsednik Jugoslavije maršal Tito v svoji izjavi londonskemu Observerju ter pripomnil, »da se bo vloga neangažiranih držav v prihodnje pokazala še bolj pozitivno«.

Kdaj bo izplačana odškodnina žrtvam fašizma?

V sredo je bila v parlamentu na Dunaju z glasovi obeh vladnih strank (FPÖ-jevski poslanci so glasovali proti) sprejeta pogodba med Avstrijo in Zahodno Nemčijo o rešitvi medsebojnih finančnih vprašanj. V tej pogodbi se je Nemčija med drugim obvezala, da bo določeno vsoto prispevala za popravilo škod žrtvam fašizma v Avstriji, med temi tudi slovenskim izseljencem.

Zdaj je torej odstranjena zadnja ovira za izplačilo odškodnine in bo stopila v veljavo tudi 12. novela k zakonu o žrtvah fašizma, pri kateri se je prvič v zgodovini samostojne Avstrije zgodilo, da je bila veljavnost avstrijskega zakona odvisna od inozemstva. Finančni minister Klaus je na tozadevno vprašanje odgovoril, da bo vprašanje odškodnine rešeno najkasneje v treh letih.

1962 — »leto naravnih katastrof«:

Po snežnih zametih zdaj poplave

Pred nedavnim so iz raznih predelov Evrope poročali o velikih snežnih zametih. Posebno prizadete so bile razne pokrajine v Jugoslaviji, na Madžarskem in v Romuniji. Zdaj pa je slišati o številnih poplavih, ki jih povzročajo narasle reke, v katere se zliva voda od hitrega tajanja snega.

Velikanske poplave je pred nedavnim doživelo prebivalstvo na obalah Severnega morja in ob Baltiku; najbolj prizadet je bil Hamburg, kjer je zgubilo življenje več sto ljudi. Zadnje nedeljo je tem krajem grozila nova nevarnost poplav, ko je na Severnem morju divjalo neurje s hudimi nalivi. Zaradi tajanja snega pa so narasle reke in so morali evakuirati cele vasi.

O velikih poplavah poročajo tudi iz Bosne, kjer narasla voda zlasti ob Savi in reki Bosni ogroža prebivalstvo in posevke. V ogroženih in poplavljenih krajih evakuirajo prebivalce in živino, ob naslpih pa so v teku dela, da bi narasli vodi preprečili, da bi se razlila čez bregove. Sava je dosegla najvišji nivo zadnjih 20 let, pa tudi Bosna je poplavila velika področja. Po nepopolnih podatkih zvezne komisije za vodno gospodarstvo je v Jugoslaviji trenutno poplavljenih okoli 100.000 ha zemlje in kakih 1500 gospodarstev. V številnih krajih je vsled narasle vode prekinjen tudi cestni in železniški promet; na več področjih so razglasili izredno stanje, medtem ko so ogroženo prebivalstvo evakuirali, pri čemer so sodelovale zlasti enote vojske.

Po vsem tem izgleda, da je leto 1962 že v prvih mesecih izrazilo »leto naravnih katastrof«. Za Jugoslavijo velja to še prav posebno, saj so se v zelo kratkem razdobju zvrstili že potresi, snežni zameti in zdaj poplave.

Spominsko prireditev

Vabilo na

ob 20. obletnici
izseljevanja koroških Slovencev

v soboto, dne 14. aprila 1962,
v Celovcu

- 8.30 Maša s pridigo v stolnici
- 9.45 Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev v Modri dvorani Doma glasbe
- 11.00 Spominska proslava v Veliki dvorani Doma glasbe

Prireditveni odbor

Vstopnice za Spominsko proslavo v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih ter v Celovcu v knjigarni »Naša knjiga«.

V Alžiriji divja nacistična OAS

Francija pred važno odločitvijo

Odkar je bil med Francijo in alžirskim osvobodilnim gibanjem podpisan in uveljavljen sporazum o premirju, se je alžirsko-francoska vojna po sedmih letih uradno sicer končala, toda prelivanje krvi še ni našlo konca. Nasprotno, v Alžiriji od takrat divja krvavo nasilje fašistične OAS, katera ni napovedala vojne le alžirskemu osvobodilnemu gibanju, marveč je tudi predsednika Francije de Gaulle in vse tiste Francoze, ki so za pomiritev v Alžiriji, proglasila za izdajalce in začela proti njim neizprosni boj.

Ilegalna fašistična organizacija OAS, ki jo sestavljajo nepomirljivi francoski priseljenci v Alžiriji, je z dnem premirja med uradno Francijo in Alžirijo močno zaostrila svoje teroristične akcije, ki dnevno zahtevajo na desetine žrtev, tako med domačim prebivalstvom, kakor tudi v vrstah francoske vojske in policije. Poleg bombnih napadov in besnega streljanja na vse, kar ni za OAS, izvaja ta organizacija tudi atentate na razne denarne institute in je uplenila že velikanske vsote denarja, ki gredo v stotine milijonov. Posebno »junaštvo« pa si je OAS dovolila zadnji tork, ko je napadla neko bolnišnico v Alžiru in so fašistični morilci z avtomatskim orožjem streljali na bolnike v posteljah, nato pa z dinamitom razstrelili del poslopja.

Medtem pa potekajo v Franciji zadnje pri-

voditvi v zaporu, ker niso hoteli podpisati izjave, da so »agenti tuje sile«. Torej se tudi uradna Amerika še vedno vključuje v »križarsko vojno zoper komunistično nevarnost«, namesto da bi resnično nevarnost spoznala in se proti njej borila tam, kjer res obstoja — v vrstah desničarskih ekstremistov in nacistov!

„Rim zaupno“

Pred nedavnim je list „Naš tednik-Kronika“ objavil uvodnik o okrožnici papeža Pija XII., ki je bila objavljena pod naslovom „S pekočo skrbjo“. V tej okrožnici — je zapisal omenjeni list — je papež leta 1937 „v imenu spoštovanja človeške osebnosti obsodil hitlerjanski nacizem“. To je bilo torej v času, ko nacifazizem še ni sprožil druge svetovne vojne. Kakšno vlogo pa je igral Vatikan za časa vojne same, to je v dobi vladanja Pija XII., nam nekoliko odkrije knjiga „Rim zaupno“, v kateri je v tej zvezi posebno zanimivo poglavje „Pij XII. in vojna“.

Knjigo „Rim zaupno“ (Rome en confidence) je napisal Jean d' Hospital, dopisnik pariškega lista „Le Monde“ v Rimu, prepričan katoličan. Prvotno naj bi knjiga izšla 20. februarja letos v pariški založbi Fayard. Avtor je imel v roki že dva izvoda poskusne izdaje, ko je 8. februarja dobil nujen telefonski poziv iz Pariza: Melchior-Bonnet, literarni direktor založbe Fayard, je prošil avtorja, naj zaradi „stanih odjemalcev založbe Fayard“ črta iz svoje knjige dve poglavji, ki se nanašata na temi „Pij XII. in vojna“ ter „Duhovniki-delavci“. Skoraj hkrati je papeška nunciatura v Parizu uradno protestirala pri francoskem zunanjem ministrstvu. Vendar avtor v korekturi ni privolil in pred nedavnim je njegova knjiga izšla pri založbi Grasset.

Pariški „Express“ je iz te knjige objavil osporavano poglavje „Pij XII. in vojna“ ter v tej zvezi zastavil vprašanje: „Zakaj si je avtor, sicer prepričan katoličan, nakopal jezo vatikanskih vrhov?“ In na to svoje vprašanje si je omenjeni list dal sam tudi odgovor: „Zgodovina bo stroga proti Piju XII., avtor pa je odkril, zakaj!“

In tukaj prinašamo odlomek iz omenjene knjige francoskega publicista:

Ali je bil Pij XII. velik papež. Ali je bil dober papež? Odgovor bo dala zgodovina.

Kaj vemo o aktivni njegovega vladanja? Kako naj sodimo, ko se je vsa njegova dejavnost odvijala v sferah, ki so bile za nas nedostopne? Res je, da je bilo število katoličanov na petih celinah večje na koncu njegovega vladanja kot v začetku, pa če tudi odračunamo demografski prirastek. Vzpostavil je jekleno disciplino. Utrdil je položaj Cerkve, njeno slavo in povečal število tistih, ki priznavajo njeno avtoriteto.

In pasiva...?

Spomin na Pija XII. obdaja določena nelagodnost. Kar takoj zastavimo v vsej jasnosti vprašanje, ki so si ga verniki vseh narodnosti in celo znotraj vatikanskega obzidja zastavljali: ali je vedel za vse grozote vojne, ki jo je hotel in vodil Hitler?

Vedno je imel od vsepovsod poročila svojih škofov, ki so zbirali informacije svojih župnikov, dobljene pri spovedi — spovedna tajnost formalno ščiti osebnost grešnika, ne pa greh, še manj pa dvome, ki se porajajo in zapažanja — ali je mogoče, da ni vedel vsega tistega, za kar so nemški vojaški šefi trdili, da niso vedeli: za tragedijo koncentracijskih taborišč, za hladnokrvno izvedene pokolje „nezaželenih“, za strahote plinskih celic, kjer so po strogo določenem administrativnem postopku uničili milijone Židov? In če je vedel, zakaj ni kot prvi oznanjevalec evangelija stopil v svoji beli tuniki s prekrizanimi rokami na ulico in se izpostavil kroglam, da bi javno obtožil zločin, ki mu doslej ni bilo enakega? Da bi javno rekel: NE!

Mar ne bi bil moral grmeti, kljub svojim očitnim simpatijam za posamezne etnične skupine, kljub temu, da se je zavedal smrtno nevarnosti za duhovno zdravje, ki ga je po njegovem predstavljal marksizem, ki sta ga popravila Lenin in Stalin, kljub tajnim imperativom, ki jih skriva njegovo božansko poslanstvo pomirjevalca, kljub svojemu občutku, da je Cerkev večna sredi teh prekipenja strasti?

O njegovem vladanju se lahko razpravlja z več vidikov. Gre za primerjavo med strogostjo, s katero je Sveta stolica popravljala doktrinalne napake, do katerih je prihajalo v zadnjem četrstletju — dalje ne bi posegali — pod vplivom na splošno dobronamernih ljudi, in med navidezno strpnostjo, ki jo je Pij XII. kazal do razizma.

Verniki lahko še tako brskajo po enciklikah, govorih in nagovorih pokojnega papeža! Nikjer ni sledu o tem, da bi obsodil „religijo krvi“, ki jo je vzpostavil Hitler, ta Antikrist. Nekaj strogosti po nemškem porazu, to je vse! Nikar ne iščite... Jaz sem iskal. Ne iščite! „Osservatore romano“ je v začetku 1958. leta, t. j. v času, ko je Pij XII. še živel, posvetil celo stran njegovim govorom z namenom, da bi pokazal njegovo večkratno prizadevanje za „mir in pravičnost“. Tudi tu ne boste našli, kar iščete: ognjene strele. Tu ne boste našli obsodbe tistega, kar pomeni očitno žalitev cerkvene dogme po črki in duhu.

Pustimo zgodovini, da izreče svojo sodbo. V „malo zgodovino“, o kateri laže sodimo, pa je Pij XII. vrezal globoko zarezo: sam sebe je uvrstil med svetnike.

Protifašistično zborovanje v Celovcu

Jutri ob 15. uri popoldne bo na Novem trgu v Celovcu protifašistično zborovanje, ki ga prireja deželno vodstvo protifašističnih borcev in žrtev fašizma (KZ-Verband). Na zborovanju bo govoril podpredsednik zveznega vodstva KZ-Verbanda župnik Erwin Kock z Dunaja.

To zborovanje spada v okvir prireditve, ki jih protifašistične organizacije letošnje pomlad prirejajo po vsej Avstriji v spomin na nacistično okupacijo leta 1938 in hkrati z namenom, da demonstrirajo proti pojavom neonacizma ter manifestirajo svojo odločnost v boju za neodvisnost in nevtralnost Avstrije.

Kako važne so take prireditve, kaže že dejstvo, da so danes spet na delu sile, ki sicer govorijo o „Evropi“, mislijo pa zopetno priključitev Avstrije k Nemčiji. Pri tem pa ne smemo pozabiti, kolikšne žrtve je morala doprinesiti naša država, ko je kot Ostmarka spadala v okvir Velike Nemčije: samo v času od 1938 do 1945 je bilo v Avstriji zabeleženih 380.000 padlih, 15.000 žrtev bombardiranja, 87.000 umorjenih protifašistov ter 150.000 vojnih invalidov, katerim je treba priteči še na desetisoče vdov in sirot. Med temi žrtvami so časno zastopani tudi koroški Slovenci!

In vse te žrtve naj bi bile zaman! Saj so spet na dnevnem redu čečkanje kljukastih križev, skrunjenje pokopališč in spomenikov, dinamiški atentati ter druga neonacistična izzivanja in pri nas na Koroškem še posebno zaostrena hujskaška gonja proti slovenskemu ljudstvu in s tem proti mirnemu sožitju obeh narodov v deželi.

Ker pristojne oblasti le zelo redko kdaj nastopijo proti vsem tem oblikam motenja notranjega mira, je potrebno, da vsi protifašisti združijo svoje sile in odločno manifestirajo: Nočemo, da bi se ponovili časi nacizma! Temu namenu bo služilo tudi jutrišnje zborovanje KZ-Verbanda, koroški Slovenci pa bomo manifestirali proti vsem oblikam nasilja in krivic prihodnje soboto, to je 14. aprila, ko se bomo na posebni spominski prireditvi spominjali 20-letnice izseljevanja.

Strokovnjaki OZN ugotavljajo:

Gospodarstvo zahodne Evrope v zastoju

Gospodarski pregled za leto 1961, ki ga je objavila Ekonomska komisija OZN za Evropo, med drugim ugotavlja, da se je lani zmanjšala gospodarska konjunktura v zahodnoevropskih državah. Posebno močno se je pojavil zastoj v prejšnjem hitrem razvoju v Veliki Britaniji in na Nizozemskem.

Leta 1961 se je proizvodnja v zahodni Evropi povečala za 4,5 %, medtem ko je povečanje v letu 1960 znašalo še 6,5 %. Za letos strokovnjaki računajo, da bo povečanje proizvodnje še nadalje padlo na 4 odstotke in bosta edini izjemi Francija in Italija, kjer bo ta odstotek verjetno nekoliko večji.

Skupni nacionalni proizvod v Veliki Britaniji se je lani povečal samo za slaba 2 odstotka, dočim je leto poprej znašalo povečanje še 9,6 %. Ta občutni padec pripisujejo omejitvam v gospodarstvu, ki jih je britanska vlada uvedla lani julija. Podobno tendenco so zabeležili tudi na Nizozemskem, kjer se je nacionalni proizvod povečal lani za 2,5 %, leta 1960 pa je to povečanje znašalo še 8,1 %.

V gospodarskem pregledu Ekonomske komisije OZN za Evropo je rečeno, da so nestabilnost v britanski plačilni bilanci in močne pozicije držav EWG v tem pogledu glavni faktor sedanje gospodarske neuravnovešenosti med zahodnoevropskimi državami.

Posebej je v poročilu govora tudi o proizvodnji jekla v zahodnoevropskih državah, ki veljajo za glavne proizvajalke jekla. Leta 1961 se je proizvodnja jekla v vseh zahodnoevropskih državah — razen v Franciji in Italiji, kjer so zabeležili povečanje za 10 oziroma za 2 % — znižala ter je bila tozadevno najbolj prizadeta Velika Britanija, kjer se je imenovana proizvodnja zmanjšala kar za 9 odstotkov v primerjavi z letom 1960; v Zahodni Nemčiji pa je padec proizvodnje jekla znašal 2 odstotka.

Glede zahodnoevropskega gospodarskega razvoja v bodoče so strokovnjaki OZN mnenja, da se bo gospodarski dvig sicer nadaljeval tudi v tekočem letu, bo pa po vsej verjetnosti še počasnejši, kot je bil lani.

BLAŽ SINGER:

Izkušnje in nauki desetih let tehnične revolucije na vasi

(1. nadaljevanje)

Da pa je druga etapa motorizacije kmetijstva, ki je zajela vas kot prava revolucija, sprožila in prinesla seboj vrsto težkih in perečih problemov, je zelo lahko razumljivo. Ti problemi še zdaleka niso razčiščeni, so komaj načeti in še nikakor ne dovoljujejo prehoda v tretjo etapo motorizacije, ki se je že pričela. Za to etapo je značilno, da kmetijska praksa večinoma upravičeno odklanja male traktorje in stroje ter stremi po popolni mehanizaciji ključnih in zamudnih opravil spravila žita, zelenja za siliranje in krompirja. Kakor pred 10 leti nabava traktorjev, tako postaja način nabave kombajnov za žito in krompir ali za spravilo zelenja za siliranje (Feldhäcksler) brezglava navada.

Zato so izkušnje doslej prehojene poti motorizacije kmetijstva in tovrstni preudarki za nadaljnjo pot več kot potrebni.

Prvi dve etapi v kmečki praksi

Zamenjava ročnega in vprežnega dela na kmetiji s strojnim je upravičena v toliko, v kolikor s strojem delo olajšamo in izboljšamo, proizvodnjo pocenimo in kvaliteto pridelka izboljšamo. Čim več teh faktorjev nabavo in uporabo stroja upravičuje, tem rentabilnejši je. Kjer pa za stroj ne govori niti eden teh faktorjev, tam stroj ni upravičen, kajti tudi strojno delo je lahko zelo drago in skrajno nerentabilno. Kjer pridelamo le 15 q žita po hektarju, tam nas stane žetev s kombajnom več kot polovico vrednosti pridelka.

Ko iz tega načelnega gospodarskega gledišča primerjamo prvo in drugo etapo mehanizacije dela v kmetijstvu, potem lahko rečemo, da v prvi etapi, ko je šlo le za motorizacijo dela pri mlačvi, pripravi rezanice, žaganju drv in mletju žita, kmetu na splošno ni bilo treba skrbno premišljevanja in strogo kalkulirati, če je bil nakup motorja in primernih strojev upravičen in rentabilen. Končno so bili ti stroji zelo preprosti in zato tudi poceni. Ker so stali na enem in istem prostoru pod streho in na suhem, je bila doba njihove uporabnosti maksimalna, nevarnost okvar na njih pa minimalna.

Skrbenga premišljevanja in strogih kalkulacij kmetu tudi še ni bilo treba delati, ko je z modernizacijo olajšal delo v hlevu, ko je kmetijo elektrificiral in ko je prepuštil košnjo in žetev vprežni kosilnici. S tem ni olajšal le svojega dela, temveč je — zlasti v slednjem primeru — primerno izkoristil delovno zmogljivost konj, ki jih je tiste čase pri prevozi na cesti že preganjal avtomobil.

Pred vse težje probleme pa je postavil kmeta vdor traktorja na vas in z njim začetek druge etape motorizacije kmetijstva, motorizacije dela na polju, ki ni le časovno vezano, temveč tudi zelo različnega značaja. Čim se je na kmetiji pojavil traktor, so bili odveč in neuporabni: stari plug, kultivator, brana, okopalnik in osipalnik, vprežna kosilnica, obračalnik, vprežne grablje itd. Traktor je zahteval tovrstne nove, močnejše in odpornejše priključke. Starih nihče več ni kupil, vsak je hotel imeti nove. Tako je bila n. pr. dobra vprežna kosilnica ob traktorju odveč in zaradi tega brez vrednosti. Odveč pa je na splošno postajal ob traktorju tudi konj, ker je že itak slabo rentabilnost traktorja in njegovih priključkov le še bolj omejeval. Konj in traktor istočasno na kmetiji sta luksus, ki ga mora plačevati kmečka družina z najžjim zaslužkom za svoje delo.

(Se nadaljuje)

NEW YORK. Vrilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tan je ponovno razgovarjal s predstavniki Indonezije in Nizozemske, da bi prišlo do nadaljnjih medsebojnih pogajanj o rešitvi vprašanja Zahodne Irijane. Taka pogajanja med Indonezijo in Nizozemsko so, kakor znano, že bila v bližini Washingtona, vendar so se razbila, ker niso mogli doseči sporazuma. Medtem je nizozemska vlada sporočila, da je poslala v Zahodni Irijan nekaj svojih vojnihi ladij, kar pa glavo ne bo prispevalo k mirni rešitvi spora med obema državama.

ŽENEVA. — Švicarsko gibanje proti atomski oborožitvi je s 75.000 podpisih zahtevalo izvedbo referenduma, pri katerem je prebivalstvo Švice odgovarjalo na vprašanje, ali se naj z ustavo prepove uvoz, transportiranje, skladiščenje in uporaba atomskega orožja. Nasprotniki te zahteve so ugovarjali, da vladi ne gre „vezati rok“, marveč mora imeti možnost, da v danem trenutku nabavi atomsko orožje. Pri referendumu, ki je bil izveden zadnje nedelje, so je pri 54-odstotni udeležbi volilnih upravičencev 286.858 oseb izreklo za prepoved atomskega orožja, 537.387 volivcev pa je glasovalo za atomsko oborožitev Švice.

DUNAJ. — Ob koncu nedavnega obiska zahodno-nemškega zveznega predsednika Lübkeja v Avstriji je bilo objavljeno skupno sporočilo, v katerem je med drugim rečeno, da sta predsednika Lübke in Schürf izmenjala mnenja o mednarodnih problemih in se dotaknila tudi vprašanja evropske integracije. Sporočilo pravi, da sta predstavnika obeh držav izrazila željo po razširitvi sodelovanja in da Zahodna Nemčija v tej zvezi popolnoma razume avstrijsko politiko nevtralnosti in njene mednarodne obveznosti.

MOSKVA. — Spor med Albanijo in Sovjetsko zvezo izgleda le ni tako lahkega značaja, kot se je kazalo na prvi pogled. Albanija je namreč odklonila tudi ponudbo sovjetskega Rdečega križa, da pomaga albanskemu ljudstvu, prizadelemu vsled nedavnega potresa. Albanski Rdeči križ je v svojem odklonilnem odgovoru sovjetskemu Rdečemu križu zatrdil, da sovjetska pomoč prizadelemu prebivalstvu „ni potrebna“. V tej zvezi je zanimivo tudi dejstvo, da se je Evropski svet začel baviti s mislijo, kako bi pomagal Albaniji v sedanjem položaju.

QUITO. — Ekvadorju je grozila politična kriza, ker so predstavniki vojske pritiskali na predsednika in vlado, naj Ekvador „prekine odnose s Kubo, kakor je na nedavni konferenci ameriških držav zahtevala washingtonska vlada. Ekvadorska vlada je zaradi tega pritiska odstopila in je predsednik Arosemena napovedal izvedbo referenduma o tem vprašanju. S tem je nastala nevarnost notranjopolitičnih bojev in so je večina ministrov odločila, da ostane v vladi, katere se je nato vdala pritisku vojske in je prekinila diplomatske odnose s Kubo. Vprašanje je samo, koliko milijonov je moral Washington plačati za to svoje „zmago“ v boju proti Kubi in njenemu režimu.

BERLIN. — Sovjetske vojaške oblasti v Berlinu so omejile gibanje članov ameriške misije in določile, da mora vsak Američan dobiti posebno dovoljenje komandanta sovjetskih oboroženih sil v Nemčiji, če hoče v Vzhodni Berlin. Ta ukrep so sprejeli zaradi tega, ker so ameriške oblasti omejile gibanje članov sovjetske vojaške misije v Frankfurtu.

KAIRO. — Na nedavni konferenci vrste afriških neodvisnih držav so dosegli sporazum o ustanovitvi skupnega tržišča. Na osnovi priporočil, ki jih je sprejel gospodarski odbor teh držav, bodo tekom petih let ukinili vse omejitve v trgovini in prometu med državami članicami tako imenovane Casablanske skupine. V prvem letu bodo znižali carine za približno 25 %.

BUENOS AIRES. — Po vojaškem udaru, pri katerem so strmoglavili predsednika Frondizija, je položaj v Argentini še naprej zelo zamočan. Uporniški generali se zdaj trudijo, da bi z drugimi političnimi skupinami dosegli „politično premirje“. Strmoglavljenju Frondizija pa je sprožilo neugodno reakcije tudi v inozemstvu in je vrsta držav že prekinila odnose z Argentino. Prav tako pa se veča tudi število argentinskih diplomatov, ki so se v tujini, ki so odstopili iz protesta proti spremembam v domovini.

BEJRUT. — Tudi v Siriji je prišlo do vojaškega udara, o katerega posledicah pa si zaenkrat še nihče ni na jasnem. Prevladuje splošen vtis, da so dogodki v Siriji le v polnem razmahu in da so mogoče nove spremembe pri iskanju trajnejših in globljih rešitev. Nekateri celo menijo, da bi lahko spet prišlo do združitve Sirije in Egipta, ki sta bila do lanskega leta povezana v Združenih arabski republik. Dejanjsko se v Siriji nadaljujejo manifestacije za ponovno združitve z ZAR, medtem ko desničarski krogi opozarjajo, da nedavni vojaški udar ne pomeni spremembe v dosedanjih sirske politiki.

WASHINGTON. — Ameriška komisija za atomsko energijo je objavila, da so na poskusnem področju v Nevadi izvedli podzemno jedrsko eksplozijo manjše jakosti. To je že 24. atomski poskus, ki ga je Amerika izvedla v zadnjem času. Hkrati pa je bilo sporočeno, da bo Amerika začela z atomskimi poskusi tudi v atmosferi.

BREGENZ. — Na Predarlskem je bil sklenjen poseben deželni zakon, po katerem bodo inozemci smeli kupovati zemljišča v tej deželi le s predhodnim dovoljenjem pristojnega okrajnega glavarstva. Deželni glavar Ilg je v tej zvezi opozoril na naraščajoče stremeljenje premožnih inozemcev [predvsem iz Zahodne Nemčije — op. ured.], da bi si z nakupi zemljišč „zagotovili oporišča v nevtralnici Avstriji“.

Slovenski mladinski film „Ti loviš“

bomo v prihodnjih tednih gledali tudi na Koroškem

Potujoči kino Slovenske prosvetne zveze bo v prihodnjih tednih predvajal po naših vaseh slovenski mladinski film „Ti loviš“. Iz dosedanje izkušnje lahko trdimo, da so med našimi ljudmi posebno priljubljeni prav mladinski filmi; da omenimo le film „Kekec“, o katerem še danes govori mlado in staro, o katerem so bili zlasti navdušeni mali in najmlajši gledalci. Tako smo prepričani, da bo tudi novi film — ti loviš — vzbudil zanimanje med širokimi krogi prebivalstva širom južne Koroške. In tistim našim otrokom, ki so že kdaj preživeli svoje počitnice ob Jadranu, še posebej pove- mo, da se tudi ta film odigrava ob morju, kjer prav tako mladi fantje in dekleta pre- življajo lepe tedne oddiha.

Naj tukaj v kratkih stavkih povemo vse- bino filma:

V majhnem mestecu ob istrski obali preživ- lja skupina fantov in deklet svoje poletne počitnice z igrami in kopanjem. Toda šele, ko uidejo nadzorstvo staršev, se prične nji- hova prava igra: zdaj se lahko vživijo v svet odraslih, v svet junakov Karla Maya. Ustanovijo »pleme hitronožcev«. Poglavar plemena, štirinajstletni Saša — Rdeči oblak — je ob navzočnosti vseh članov plemena z obedom kajenja mirovne pipe sprejel v ple- me lušno Zlato. Ker pa morajo biti »po za- konih svojih prednikov« vedno pripravljeni na boj, je njihova dnevna igra — zasledova- nje sovražnika.

Nekega dne se med tako igro — ko morata Mižek in Matjažek predstavljati »sovražni- ka« — zgodi nekaj posebnega. Ko se oba pred svojimi zasledovalci skrijeta med obrež- nim skalovjem, vidita, kako visoko rasel moški v rdečih kopalkah in s črnimi sončni- mi očali pobere na plaži kopalno torbo ter se hitro odstrani. Kmalu zatem, ko je moški zginil, se izkaže, da je kopalna torba last plavalase Inge, mlade Švedinje, katera je v prijateljskih odnosih s plemenom hitronož- cev. V kopalni torbi je bila dragocena za- pestnica, drag spomin. Inge napravi prijavo na policiji, hitronožci pa sklenejo, pomagati svoji plavalasi prijateljici pri izsleditvi tatu. Vedo namreč, da ima rdeče kopalke in temna sončna očala.

Kmalu pa se izkaže, da zasledovanje ne bo lahka stvar. Na plaži je namreč mnogo rde- čih kopalok. Zasledovalci pa se v pravem trenu- ku spomnijo, da morajo najprej zasledovati pravo sled. Dejansko zasledijo med skalami odtise nog, pri katerih manjka odtis levega malega prsta. Zdj sledijo neznancu z manj- kajocim prstom. Pri zasledovanju najde Mat- jažek v bifeju Ingino kopalno torbo — toda brez dragocene zapestnice. Med nadaljnjim zasledovanjem pade sum na francoskega ri- boslovca. Vse na njem je sumljivo, plavanje pod vodo, mikroskopiranje in njegovo živah- no zanimanje za njihovo prijateljico; sploh vse njegovo početje in obnašanje. Kmalu pa se izkaže, da so zasledovali napačno sled. To je eden izmed vzrokov, da njihova vnema popusti, drugi vzrok pa je ugotovitev, da so starši postali pozorni na obnašanje male sku- pine.

Nekega dne, ko pade Branku in Zlati v oči neki turist iz njihovega hotela, z novo vne- mo začnejo zasledovanje. Prelisičijo hotelske- ga vratarja, nato pa Branko in Zlata preišče- ta sobo turista. Krog je zaključen ... na stva- reh, ki jih najmeta, posebno na dveh potnih

listih, od katerih vsak se glasi na drugo ime, spoznata, da sta končno našla pravo sled. Toda medtem je Mižek našel na obrežni skali — Ingino zapestnico, ki jo je vzel njihov »lopov« — v resnici pa je bil to neki jadra- lec, ki je v mnenju, da jo je nekdo pozabil, kopalno torbo pobral in jo vzel seboj.

In kljub temu ... ko se tudi policija zani- ma za turista z limuzino in dvema potnimi listi, se končno izkaže, da je iskani lopov mednarodnega formata, ki ga policija že dol- go išče. Veselje fantov doseže višek nekega večera, ko s pomočjo policije razkrinkajo sto- rilca, ko plavalasa Inge spet dobi nazaj svo- jo dragoceno zapestnico in ko so lahkonožci

— to se razume — deležni zasluženega pri- znanja.

Film „Ti loviš“ je izdelalo slovensko film- sko podjetje Triglav film v Ljubljani. Sce- narij je napisala Mija Kalanova, glasbo je prispeval znani slovenski glasbenik L. M. Škerjanc, posnetke pa je napravil France Cerar. Govoriti o igralcih in glavnih vlogah pri tem filmu ni potrebno; to niso znani film- ski igralci, to so skoraj brez izjeme mladi fantje in dekleta, ki ne »igrajo«, marveč se igrajo in ta njihova igra je hkrati tudi vsebina filma. Torej je to res mladinski film v pravem pomenu besede, je privlačen tako za mladino kot tudi za odrasle.

Celovski komorni orkester je zaključil letošnjo sezono

V koncertnem življenju Koroške in zlasti Celovca igra posebno vlogo Celovski ko- morni orkester, ki se je v nekaj letih svojega delovanja uspešno uveljavil kot ustanova, ki pomeni lepo obogatitev tukajšnjega kulturnoumetniškega življenja. Koncerti tega orke- stra so vedno doživljene zase in so deležni razveseljivo množičnega obiska. Kot interpret pretežno redkeje izvajanih glasbenih del komorni orkester tudi v tem oziru izpolnjuje važno nalogo, kar gotovo bistveno vpliva na čedalje večje število stalnih obiskovalcev njegovih abonmajskih koncertov.

Ravno ti abonmajski koncerti, ki jih v vsaki sezoni priredi po štiri, so posebna zna- čilnost komornega orkestra, ker izpolnjuje s tem tudi vlogo vzgojitelja koncertne publike. Istemu namenu pa služijo tudi vsakokratne glavne vaje orkestra, ki jih izvaja hkrati kot dopoldanski koncert za celovško srednješolsko mladino.

Svoj zadnji koncert v letošnji sezoni je imel Celovski komorni orkester zadnji pone- deljek v dobro zasedeni Veliki dvorani Doma glasbe. Spet je umetniški vodja ansambla Norbert Artner izbral spored, ki je bil tako po redkosti izvajanih del kakor tudi po po- srečeni povezavi klasične in sodobne glasbe nekaj višje sezone. Bach (kantata »Non sa- che sia dolore« za sopran, flauto, godala in cembalo) in Mozart (moteta »Exultate, jubi- late« za sopran in orkester) sta bila predstavnik klasične glasbe, medtem ko sta moder- no glasbo predstavljala Artner (komorna sinfonia »Helian« po istoimenski pesnitvi Georga Trakla) in Bartok (divertimento za godala). Orkester je vodil Robert Keldorfer, kot pev- ska solistka pa je sodelovala Elisabeth Thomann (sopran). Na tem koncertu sta bila dva ko- mada prvič izvajana v Celovcu, Artnerjeva kompozicija pa je ob tej priložnosti doživela sploh krstno predstavo.

Spored Spominske proslave

14. aprila ob 11. uri v Veliki dvorani Doma glasbe

1. Pozdrav in komemoracija — govori Janko Ogris st.
2. Žalostinka „Žrtvam“ — pojejo združeni moški zbori SPZ in ZPD, vodi Folli Hartmann
3. Prolog — recitira Urh Kassel
4. Nastop moškega zbora Zveze pevskih društev — vodi Hanzi Gabriel
5. Nastop mešanega zbora Zveze pevskih društev — vodi Tomaž Holmar
6. Govorita:
 - predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko
 - predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter
7. Nastop mešanega zbora Slovenske prosvetne zveze vodi Vladimir Prušnik
8. Nastop moškega zbora Slovenske prosvetne zveze vodi Folli Hartmann
9. Nastop združenih moških zborov SPZ in ZPD vodita Hanzi Gabriel in Folli Hartmann
10. Nastop združenih mešanih zborov SPZ in ZPD vodita Tomaž Holmar in Pavle Kernjak

Drago Druškovič:

Koroški Slovenci v Avstriji

V resnici pa so koroški Slovenci avtohtono prebivalstvo, torej gre za primer narodne manjšine klasične zvrsti in ne za manjšino, ki se je formirala z emigracijo.

O nacionalnem značaju države

Ko govorimo o nacionalnem po- ložaju države, v kateri žive koroški Slovenci, moramo spregovoriti o di- lemi, ki je tu še danes živa. Z njo mislimo na problem avstrijstva-nem- štva, problem, na katerega v okviru naše razprave opozarjamo z dve- ma označbama avstrijskega izvora. V že omenjenem delu poskuša A. Fuchs razložiti pojav velikonomštva v Avstriji tudi s tem, da so ga že v začetku njegovi nosilci povezali z naprednimi prizadevanji.¹⁹⁾ O nje- govih posledicah kar mimogrede spo-

roča tudi napredni publicist J. Hin- dels: »Pojem narodno izobraženstvo ima pri nas slab prizvok. V izobra- ženem Avstrijcu sproži asociacijo o neinteligentnih, z brazgotinami po- kritih obrazih nazadnjaških sovra-žnikov demokracije, ki v besedi »na- rodno« razumejo velikonomštvo in protiaustrijsko.«²⁰⁾ Čeprav jezikov- no enotna večina, sta ozračje in di- lema (označili smo jo površno) ti- sta činitelja, ki nikakor ne pospe- šujeta dobrih odnosov med obema narodoma na Koroškem.

O izvoru, o okolnostih, v katerih je prišlo do manjšinskega položaja, in o odnosih do države

Ne bo odveč, če se seznanimo vsaj površno s plebiscitom z dne 10. oktobra 1920. V glasovalni coni A se je odločilo za Avstrijo 22.025 (59,04 %) in 15.279 (40,96 %) prebivalcev za Jugoslavijo; s tem je odpadlo glasovanje v coni B. Na

ozemlju južno od Drave in nekat- rih sosednih občin severno od nje, ki ni bilo posebna glasovalna cona, se je večina odločila za Jugoslavijo. V okviru Saint-germainskih določil je bilo takrat predvideno za koroške Slovence posebno varstvo, vendar pa je po preteklih 40 letih (svečani jubilej so proslavljali s takim na- cionalističnim poudarkom, da je do- živel kritiko doma in v tujini)²¹⁾ problem manjšinskega varstva še vedno odprt. Razvoj sam je posta- vil ob nekaterih proizkusih integra- cije vprašaj, predvsem ob prizade- vanjih za asimilacijo. Lahko bi trdi- li, da prav zaradi tega prihaja ved- no znova do spora; in iz tega vzro- ka je bilo treba v »Pogodbi o ob- novi neodvisne in demokratične Avstrije« v nekem smislu celo do- polniti varstvena določila.

Ob vstopu v šesto leto po podpi- su avstrijske državne pogodbe ozna- čuje manjšinsko varstvo (koroških Slovencev) predvsem položaj, na ka- terega so opozorili s posebnim do- kumentom tudi predstavniki manjši- ne: »Dosedanja zakonodaja z raz- ličnimi posameznimi zakoni nikakor ne koristi — kakor to izkazujejo manjšinski šolski zakon in zakon o uporabi slovenskega jezika pred sodišči — interesom in varstvu pravic sloven-

ske manjšine na Koroškem, temveč ravno nasprotno: ustvarja s sleher- nim zakonom nadaljnje težave in hkrati prav tako vpliva tudi na po- slabšanje ozračja med večino in manjšino.«²²⁾

Omenili smo že pozitivno pobu- do avstrijske vlade, da gleda na manjšino kot subjekt, čeprav bi še vedno morali ugotoviti komaj upo- števanost posvetovalnost predstavi- kov manjšine. Izkušnje drugod po Evropi nam povedo, da lahko na- rodna manjšina n. pr. iz doline Aosta odpošlje v rimski parlament senatorja, ne da bi bil le-ta izvo- ljen s potrebnim kvoromom; v Ljud- ski republiki Sloveniji zastopa ita- lijansko manjšino poslanec ne glede na številčno moč te narodne manjši- ne v republiki. Vsekakor srečujemo na Koroškem tudi še danes težave, izvirajoče iz nacionalističnih vpli- vov na večino.

Delitev na narodno manjšino t. j. narodno zavedne koroške Slovence, in na »vindišarje« še danes prevla- duje v koroški politični praksi. Ta- ko je v deželnem zboru opozarjal Knaus, poslanec iz vrst Svobodnja- ške stranke: »Mi, svobodnjaki, se bojimo, da nameravajo stvar zavle- či do ljudskega štetja, s katerim bo- do potem dognali jezikovno manjši-

no, ki je avstrijska državna pogod- ba ne pozna. V tem je nevarnost, da se bodo domovini zvesti južni Koroški primorani branili.«²³⁾ Isti predstavnik Svobodnjaške stranke je kritiziral še zvezno vlado zaradi tajne diplomacije in se zahvalil svo- jim koroškim tovarišem drugih po- litičnih skupin za enotnost, ki od- likuje ožjo domovino.

Tako za teorijo kakor za prakso (tudi Koroško) — ob vprašanju »iz- vora in odnosov do države« — ne bo odveč opozoriti na spremenljivi- vost položaja. Tudi v že citirani razpravi podkomisije ZN opozarja- jo, »da faktor čas ni nikakršen kri- terij sam po sebi.«

O celotni in delni inkluzivnosti glede na jurisdikcijo države

bi lahko ugotovili le to, da so ko- roški Slovenci pravno avstrijski dr- žavljeni in da so v celoti pod juris- dikcijo republike Avstrije, ki je po obeh mirovni pogodbah dopolnila pravno stran manjšinskega varstva v okviru lastne ustave; sprejela je v obeh primerih tudi določene medna- rodno pravne obveznosti.

(Nadaljevanje prihodnjič)

19) A. Fuchs, Geistige Strömungen in Öster- reich, 1867—1918, str. 172: »In vendar ne bi mogli nemški nacionalci prodrati med mno- žice, kakor so, če ne bi svojih nazadnjaških rešitev pomešali s tistimi, ki so same zase napredne narave.« V linikem (Linz) progra- mu so n. pr. zahtevali razširitev volilne pra- vice, svobodo tiska in zborovanja, progre- sivno obdavčevanje itd.

20) Josef Hindels, Die Zukunft, št. 11/12, 1960, str. 330—333—335: Die hässliche Revo- lution, über die geschichtlichen Eigenarten der antikonkonalen Bewegungen.

21) Arbeiter Zeitung, 7. 10. 1960, št. 234.

22) Slovenski vestnik, 18. 11. 1960.

23) Kärntner Nachrichten, 24. 12. 1960, št. 51.

Na kmetijski šoli v Podravljah in v gospodinjskem tečaju v Dijaškem domu

Preteklo nedeljo sta bili zaključni prireditvi strokovnih šol za fante in dekleta, namreč v kmetijski šoli v Podravljah in v gospodinjskem tečaju v Dijaškem domu v Celovcu. Zaključni prireditvi je obiskalo številno gostov iz raznih krajev naše zemlje. Gostje so s svojo udeležbo izpričali, da znajo ceniti ter se zavedajo pomena koristnega poklicno-strokovnega šolanja naše mladine.

Na zaključni prireditvi kmetijske šole v Podravljah je ravnatelj šole ing. France Einspieler z zadoščenjem pozdravil mnoge starše učencev šole, številne absolvente prejšnjih letnikov ter druge goste, med temi posebej predsednika Slovenske kmečke zveze Lojzeta Trunka in predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Francija Zwitterja, ki sta s svojim obiskom tudi počastila zaključni akt letošnjega šolanja na kmetijski šoli v Podravljah.

Pouk na kmetijski šoli je trajal od začetka novembra do konca marca ter so fantje učenci, 15 po številu, gotovo najboljše in z največjim pridom izkoristili pet mesecev letošnje vztrajne in primeroma ostre zime. Pridobljeno strokovno znanje je kapital neprecenljive umske vrednote za vse življenje, hkrati pa je šola dala učencem podlago, da bodo sposobni ob različnih priložnostih se tudi nadalje izpopolnjevati, ker so si v šoli z marljivim delom in posredovanjem sposobnih učnih moči osvojili stopnjo osnovnega znanja.

Ravnatelj šole je v daljšem nagovoru opozoril na vlogo in potrebo strokovnega šolanja kmečkih fantov. Med drugim je v svojem govoru povedal, da narekujejo nujnost tega dva činitelja: hiter razvoj in tehnični napredek kmetijstva ter preobrazba strukture prebivalstva kmečke vasi z njenim vplivom na mladino. Po vojni je vas prenehala biti bivališče izključno kmečke prebivalstva, vas naseljujejo danes tudi plasti drugih poklicev, med temi mnogo delavstva, katerih delo se odvija pod drugačnimi delovnimi in življenjskimi pogoji, kar gotovo močno vpliva na kmečko mladino. Delavska mladina se priučiti poklicnega dela, kmalu tudi zasluži, dočim se mora kmečka mladina kmalu oprijeti naporne dela brez pravega zaslužka. Posledica tega je, da kmečka mladina za drugo mladino umsko zaostaja, iz česar se pogosto rezultira tudi občutek kmečke manjvrednosti.

Današnji čas zahteva od vsakega kmečkega gospodarja temeljito strokovno izobrazbo, kajti po starih izročilih dedov in očetov ne gre več, kmečko gospodarstvo ne more biti več uspeh naključja, temveč potrebno je načrtno in razumno gospodarstvo, ki sloni na koriščenju izsledkov znanosti in tehnike. Bodoči gospodarski razvoj, trg in vse drugo, bo stavil še vse večje naloge za kmetijstvo. Naša kmetijska šola ima med ostalimi podobnimi šolami prednost, da je nastala iz naših posebnih potreb in je njen učni ustroj prilagojen našim

Dekan Kristo Košir umrl

Prejšnji teden je v 69-tem letu starosti umrl Kristo Košir, dekan in župnik na Žihpoljah. Prejšnji četrtek so telesne ostanke zaslužnega in priljubljenega duhovnika ob ogromni udeležbi žalnih gostov iz vseh krajev naše zemlje položili k trajnemu počitku.

S pokojnikom je odšel za vedno od nas duhovnik, ki je bil ves naš, ljudski in narodno zavezan. To svojo zavest, ki si jo je osvojil iz zdravih korenin rodne družine, je ves čas svojega delovanja izpričal tudi dejansko. Razen svojih poklicnih dolžnosti je imel vedno tudi razumevanje ter je našel vsekdar čas, da se je prizadeval za blaginjo slovenskega, po načrtu narodnih nasprotnikov duhovno in gospodarsko zaostalega ljudstva. V izobrazbi naše mladine, ki jo je šola osporavala od nekdaj, je vedno videl močan branik našega obstoja na svoji zemlji. Kot mlad kaplan in vse življenje je dejansko doprinal vse najboljše k izobrazbi slovenske mladine na Koroškem. Kjer koli je služboval, v Borovljah, Vratah, Pliberku in v Šmihelu, je bil požrtvovalen in neutrujen mentor v prosvetni dejavnosti naših kulturnih društev, mimo tega pa je preudarno sodeloval tudi v centralni prosvetni organizaciji.

V pokrajinsko lepe in idealne Žihpolje je prišel leta 1929. Ljudje so ga vzljubili in radi imeli. Toda, žal, ne vsi. Podivjana nacistična zver ga ni trpela in med vojno so ga napodili v pregnanstvo, proč od ljudi njegove besede.

Pokojnega dekana Koširja bomo koroški Slovenci ohranili v častnem, svetlem in trajnem spominu.

razmeram. Kmetijska šola v Podravljah nudi kmečkim sinovom strokovno znanje in krepi ljubezen do kmečkega poklica in domačije. Pozval je navzoče, da vzbujajo na vasi vse večje zanimanje za to kmetijsko šolo.

Sledila je sproščena in prijetna domača družabnost. Učenci in absolventi so zapeli nekaj veselih pesmi, nadalje so recitali in deklamirali. Prebrali so tudi „Podraveljsko kroniko“, kjer so v šaljivi in satirični obliki zapisani dogodki med meseci pouka in marsikakšna posrečena ilustracija sošolcev in tudi profesorjev. Pod vodstvom profesorja Messnerja pa je bilo prebranih nekaj odlomkov iz neizčrpnega zaklada slovenske literature.

Fantje so se razšli na svoje domove, tovarištvo pa, ki so ga skovali v mesecih skupnega učenja, bo ostalo trajno in sklenili so, da se bodo še večkrat sestali. —

Lepa udeležba je bila tudi na zaključni prireditvi gospodinjskega tečaja v Dijaškem domu v Celovcu. Dekleta, brhke tečajnice, so na razstavi, lepo urejeni in okusni, pokazale veliko tega, kar so se v šoli naučile. V Dijaškem domu so končali drugi turnus letošnjega gospodinjskega tečaja, ki ga je vodila izkušena in priznana gospodinjska učiteljica Ančka Kokotova. Razstava lepo izdelanih mnogovrstnih ročnih del, modna revija in prikaz izdelkov kuharske umetnosti so bili lepo spričevalo vidnega uspeha gospodinjske šole. Vsega, kar so se tečajnice v tečaju naučile, pa seve niso mogle nazorno pokazati, kajti obsežno zna-

no naši zemlji

nje bodo nesle na svoje domove v možganih, ki so natrpani potrebnega znanja o živiloznanstvu, zdravstvu in higijeni, vzgoji otrok in neštelo drugega iz področij, ki jih mora obvladati sodobna kmečka in delavska gospodinja ter mati.

Na prireditvi je gostom in tečajnicam spregovoril poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug kot član odbora Slovenskega šolskega društva dr. Mirt Zwitter ter obrazložil namen in pomen organizacije, v katere okviru so tudi gospodinjski tečaji v Dijaškem domu. Povabil je navzoče k vstopu v društvo. Med drugim je dejal, da Slovensko šolsko društvo tudi z gospodinjskimi tečaji obdelava trdo stvarno — človeka, v tem primeru ženski naraščaj. Denar, ki se vloži za izobrazbo in šolanje mladine, se stokrat povrne in treba je posvečati vse večjo pažnjo tudi šolanju ženske mladine kot bodoče stebre družin — matere in gospodinje — temelj zdravih narodnih korenin. Govornikove jedrnat in prepričevalne besede so našle pri poslušalcih ugoden in prodoren odmev ter so gotovo padle na rodovitna tla.

Kulturni spored je bil na višji modernejši ravni. Dekleta so v solidni obliki nastopile z modernimi plesi. Godbo je priskrbel kvartet selskih fantov, sodelovali pa so tudi fantje iz Dijaškega doma. Razen tega so gojenke prepevale lepe narodne pesmi ter recitala in deklamirala.

Zaključna prireditev gospodinjskega tečaja v Dijaškem domu je bila prisrčna, lahko bi rekli posrečena družinska prireditev. Bridko je bilo tudi slovo tečajnic od svoje priljubljene voditeljice, ki so jo vzljubile in večkrat klicale kot mamo. Razhod pa ni bil za vedno, kajti tečajnice so sklenile, da bodo večkrat prišle skupaj, prav gotovo pa ob skupnem izletu, ki ga imajo v načrtu.

Dvajset let izselitve koroških Slovencev

V pomladanskem jutru 14. aprila 1942 so nacisti začeli svoj načrt fizičnega iztrebljanja koroških Slovencev uresničevati z množičnim izseljevanjem koroških slovenskih družin. Ob dvajsetletnici izselitve objavljamo zapise in spomine naših izseljencev — v spomin na kruto nasilje tistih dni in na trpljenje našega ljudstva v več kot triletnem izseljeništvu. V ta namen prosimo izseljence, da nam pošljejo svoje že ne objavljene zapise in beležke spominov na izselitev.

14. april 1942

Tista vigred, spominjam se še prav dobro, je bila zelo lepa. Po Veliki noči je bilo. Pripravljali smo se na oranje in setev. Oče je vsak dan pripovedoval, kaj bomo sejali in kje pšenico, ječmen, oves, kje bomo sadili krompir, kje posejali travo... Zdelo se mi je, da je bil srečen. Tedaj smo ravno v gozdu sekali drva. Prve vigredne cvetlice so že kukale iz zemlje; vres je cvetel živordeče in toliko ga je bilo, kakor da bi bila tla polita s krvjo. Zdelo se mi je, da pomlad še nikdar ni bila tako cvetoča in bujna.

Nekega dne sem šla v mesto po opravkih. Ko sem hodila po ulicah, sem videla velike policijske vozove. Nisem se veliko menila zanje, ker so bili prazni; mislila sem, da so pripravljani za vojaški prevoz. Šele pozneje sem zvedela, da prav z njimi izseljujejo Slovence. Neka znanka mi je celo povedala, koga vse so že danes izselili. Jokala se je in jezila na fašistične okupatorje. Nato se ji je pomračilo čelo in rekla mi je, da bo prišel dan, ko bodo kaznovani vsi ti fašisti.

Nič nisem pokazala, kaj se dogaja v meni; komaj sem čakala, da je izgovorila. Tekla sem vso pot, da bi bila čim hitreje doma. Nisem vedela, kje hodim, kajti pred očmi sem imela dolgo vrsto nedolžnih ljudi, ki danes romajo v tujino in ne vedo za svojo usodo. Vso pot sem trepetala, morda bom nenadoma zagledala tudi našo družino — očeta, mamo in brate — v spremstvu biričev.

Potolazila sem se šele, ko sem že od daleč videla brate, kako mirno in veselo sekajo drva in prepevajo. Ko so me zagledali prihajati izza ovinka, so veselo zavriskali. Srce se mi je skrčilo in bilo mi je, da bi se zgrudila in zjokala: mislila sem si, kako ste veseli in še danes nas lahko vse odženo surovi policisti kot največje zločince — samo zaradi tega, ker smo ostali Slovenci.

Srce mi je govorilo, da bodo prišli tudi po nas in — nisem se varala. Stopila sem v hišo, bila sem vsa bleda in prestrašena. Že so bili tudi bratje v hiši. Mama me je v skrbih vprašala, kaj je z menoj. Povedala sem ji, kaj sem videla in slišala v dolini. Vsi so obstali kakor okameneli in nihče ni spregovoril besedice.

Čez čas je oče siknil skozi zobe:

»Prekleti!«

Minila je noč, polna mučnega in strahotnega pričakovanja in ugibanja, kaj nam bo prinesla, kaj nas čaka jutri. Krasno pomladansko jutro me je zbudilo iz trdnega spanja. Toda še mi je spomin na včerajšnje dogodke zagrenil lepoto jutra. Zopet me je navdal strah, kaj bo?

Nismo še opravili jutranjega dela na posestvu, ko zagledamo, da od vseh strani lezejo zeleni v nacističnih uniformah proti nam. Obkolili so našo hišo, da bi nihče ne mogel pobegniti. Povedali so kratko, da moramo od tod, da nimamo več mesta na svojem domu, da bomo izseljeni v Nemčijo. Surovo in trdo so naročili, da imamo samo pol ure časa za odhod.

Živo se še spominjam, kako je bil oče odločen in trden, celo mame ni strl ta grozni ukaz in dejala je vsa ogorčena: »Torej tako daleč smo že, da nimamo več pravice ostati na svoji zemlji.« Tudi jaz sem skušala biti mirna in pomislila sem: To je torej njihov prvi poizkus, da bi nas popolnoma iztrebili in na najbolj zločinski način uničili — samo zaradi tega, ker smo ljubili svoj narod.

Poslovili smo se od doma z zavestjo, da se bomo vrnili. Ko smo šli mimo novo izorane njive, se je oče sklonil in zajel prsti ter jo zavlil v robec. Vedela sem, da si je mislil: Ta nam bo v spomin in tolažbo, kadar bo najhuje. Izza oken so gledali in se posmehovali škodoželjno domači izdajalci, češ ne bo vas več nazaj. Pošteni sosede pa so prišli in nam polni vere v boljše bodočnost zatrjevali: Saj se boste vrnili, ko ne bo več nacistov in ko ne bo več nasilja. Poslavljali so se od nas, ko smo zapuščali dom. Gestapovci so nas priganjali, češ da se mudi, da moramo stopati hitreje. Tudi njim je bilo nekoliko neprijetno. Na cesti nas je čakal velik avto in odpeljali so nas proti Celovcu.

V dolini so jablane tako lepo cvetele, da nam je bilo še težje pri srcu.

Milka Wieser

Na prosvetni prireditvi v Ločah

»Taku je bu fletno!« je bilo predzadnje nedeljo na večer ob gostovanju pevcev in igralcev iz Gur slišati vseprek pri Pušniku v Ločah, kjer je bila posrečena prireditev. Priznanje in zadovoljstvo so ljudje izražali tudi naslednje dneve po prireditvi.

Priznanje izbornemu ansamblu je bilo resda upravičeno. V vigredno nedeljsko popoldne so prinesli toliko veselega razpoloženja, skratka, ustregli so vsem številnim udeležencem Ločanom in okoličanom, ki smo napolnili dvorano pri Pušniku. Noben od udeležencev ni odšel brez prijetnega nepozabnega vtisa, kljub temu, da so ljudje iz naših vasi doživeli v Pušnikovi dvorani že veliko lepih slovenskih kulturnih nastopov.

Kot napovedovalec sporeda je Kori Pörtsch v šegavi besedi in sicer slovensko in nemško otvoril prireditev. Občinstvo je bilo nestrpno v radovednem pričakovanju in ob napetem spremljanju živahnega sporeda smo bili vsi navzoči izredno prijetno presenečeni. Gostje iz Gur so nudili živ, pester in izbran spored in kar je glavno, dobro podan. Vsakdo izmed poslušalcev in gledalcev je prišel na svoj račun, predvsem tudi tisti, ki so pustni čas prespali. Prav gotovo nobenemu ni bilo žal, da se je udeležil prireditve.

Ob uspeli prireditvi znova lahko rečemo, da ljudje tudi v času »mehanizirane kulture« radi poslušajo in gledajo preprosto igro, kjer nastopajo na odru živi ljudje, kakor je to bilo v preteklih desetletjih.

Škofičani so v igri »Hlače« pokazali, da imajo razen poguma tudi odlične igralske sposobnosti. Nastop, ki sta ga režirala Kori Pörtsch in Andrej Anderwald, je spravil vse v dobro voljo, ker igrice je vsebinsko zares prijetno zabavna in polna prisrčne šegavosti. Manj prikladna se nam je zdela enodejanka »Kmet in avtomat«, gotovo pa je bila namenjena bolj spominu preteklosti ali v porog tistim, ki bi kmeta še vedno radi videli takega, kakršen se nam predstavlja v tej burki.

Bogato so izpolnili spored prireditve pevske zbori. Znova so nam izpričali, da segajo korenine naše pesmi v globino našega bivanja in ne more biti viharja, ki bi jo mogel iztrgati iz naših src. Burni in skoraj nenehni aplavz hvaležnih poslušalcev je bil zgovorna priča, s kakšnim navdušenjem so ljudje sprejemali sleherno pesem, ki so jo zbori podajali prvovrstno.

Spored pesmi je začel pevske zbor iz Hovsa — kakor pravijo svoji domači vasi Logavaščani. Pri nastopu smo lahko ugotovili, da je pevske zbor pod vodstvom neutrudnega in sposobnega zborovodje Hanzija Aichholzerja dosegel lepo raven. Prizadevanje zborovodje in predanost vsakega posameznega pevca plemeniti pevske kulture sta tudi na tej prireditvi pokazali nad vse lepe uspehe na področju ubrane naše domače melodije.

Z velikim uspehom je nastopil s svojim sicer majhnim zborom naš Foltej Pavlič iz Hodiš. Pevski zbor je izborno izvežban, kar govori o veliki požrtvovalnosti pevovodje in vseh pevcev, ki se vedno z veseljem žrtvujejo za večkrat naporne pevske vaje.

Škofičani, ki so postregli z dvema igricama, so pokazali, da znajo ne le igrati, temveč tudi odlično prepevati. Zbor, ki ga vodi znani in priznani Tone Umek, je našel pri vsem občinstvu nadvse hvaležna ušesa. Med pomlajenimi zbori pa občinstvo ni moglo preslišati znanih glasov naših starih solistov, ki že dolga leta dajejo našim pesmim tisti kolorit, ki ga ljubimo v melodiji slovenskih pesmi ter ga svet pozna in ceni v naši pesmi.

Ne nazadnje moramo omeniti zelo odlične nastope, ki jih je posredoval »Gurski trio«: brata Miškulnika z Mirom Kernjalkom in pevko Reziko Pučevco. »Gurski trio« je vtisnil prireditvi poseben pečat ter govori, da smo sposobni in če hočemo, lahko gojimo tudi to zvrst glasbene umetnosti. Občinstvo je bilo zadiviljeno ob vsakem komadu, ki ga je zaigral naš trio. Viharni aplavz je vedno spet znova prikladal pevce in godce na odru. Skoda bi bilo, če bi to obliko glasbe ne gojili bolj, kot smo jo doslej, kajti ljudstvo jo sprejema z veliko hvaležnostjo in iskrenim veseljem. S tako ubranim godalnim triom in pevko Reziko, kakršna se je predstavila v Ločah, bi se hvaležna publika po vseh vaseh naše zemlje z veseljem zbirla k lepim prireditvam. Ne le v vaseh, iz katerih so nas obiskali prijetni gostje ter nam prinesli v dar lepoto slovenske pesmi in glasbe, naj bi gojili to področje naše dragocene ljudske kulture, temveč tudi drugod, kajti, kjer se najde nekdo, ki ima smisel za lepo domačo umetnost, je mogoče doseči tudi uspehe ter nikakor ne drži, da današnja mladina ni več dovzetna za ideale in lepoto.

Požrtvovalnim pevcem, igralcem in triu iz Gur izrekamo tem potom še enkrat našo iskreno zahvalo in kličemo: Naprej po tej poti!

Slon v avtobusu

Rdeč avtobus se je ustavil na vogalu. Neki moški je izstopil, neki slon pa se je povzpel vanj. Šofer je pogledal slona in rekel:

— Ti se pa ne moreš peljati v mojem avtobusu!

Slon je rekel:

— Moram priti pravočasno v živalski vrt na kosilo. Tule imam denar za vozovnico. In iztegnil je trobec, v katerem je imel denar.

Šofer je rekel:

— Ampak... ampak... kljub temu ne moreš. Prevelik si!

Slonov pogled je bil žalosten. Rekel je: — Saj sem samo majhen slonček. Ne bom zavzel mnogo prostora. Stisnil se bom, resnično se bom stisnil.

Potniki v avtobusu so nagovarjali šoferja, naj vzame slona vanj, in šofer je slednjič rekel:

— No, dobro. Lahko se pelješ, vendar pod pogojem, da boš zasedel samo en prostor.

Slon je kupil vozovnico in sedel. Stisnil se je kot miška na dežju, zvil svoj dolgi trobec, kolikor je mogel. Tako je mirno sedel in ni z očesom trenil.

Na prihodnjem križišču se je povzpela v avtobus neka gospa in sedla na sedež pred slonom. Na glavi je imela rdeč klobuk z zelo dolgim peresom, ki se je dotikalo slonovega trobca.

Ko je avtobus krenil, je pričelo pero nihati in ščegetati slona po trobcu. Slon je začutil, da bo moral vsak hip kihni.

Pero je kar naprej škakljalo po slonovem trobcu. Slona je vedno bolj ščegetalo. Čutil je... čutil je... ha... ha... čutil je... ha... ha... HAČII!

Še nihče na svetu ni tako strašno kihnil. Njegovo telo se je napihnilo kot balon, zvil trobec pa se je iztegnil v vsej dolžini. Ko je kihnil, so odleteli klobuki z vseh glav v avtobusu.

Rdeči klobuk z dolgim peresom je padel šoferju na glavo. Vsi so bili zelo jezni.

Šofer je ustavil avtobus in potniki so pričeli pobirati svoje klobuke. Nato je šofer rekel slonu, da mora izstopiti iz avtobusa. Vsi potniki so se strinjali, da je to najboljša rešitev. S težkim srcem je slon izstopil in nadaljeval peš svojo pot.

Med potjo je še enkrat silovito kihnil, ampak to je bilo že zunaj in nikomur ni odletel klobuk.

Od tega dne ne morete videti več slona, ki bi se peljal z avtobusom.

(Iz angleščine)

VSE ZA NOS

Marec z repom je zavil, smuknil k nam za njim april, prvi april prinesel smeja je v deželo za dva meha, smeja, kreha in še kaj — pa ne vprašajte — zakaj. Ker povel je vse za nos in odplesal dalje bos, mačice ofresel vrbi je po temenu in grbi, na piščalko z vetrom piskal, z burjo h Kraševcem privriskal, moče porosil Dolenjcem, nasejal snega Gorenjcem, Štajercem navlekel blata, da bo letina bogata, da bo sonce posvetilo, polje s cvetjem okrasilo. Kdor bo cvetje to dobil, rep aprilov bo lovil, ovne, ovce gnal bo pasti, slišal mlado travo rasti.

Črtomir Šinkovec

S—T—R—A—H—

Našo Anico je rado strah. Verjame v duhove, ki menda letajo ponoči okrog kakor netopirji v poletnih nočeh. Verjame v spomin, ki da se oglašča, kadar kdo umre. Prepričana je, da hodi mora tlačiti ljudi med spanjem. Samo tega ne verjame, da je strah po sredi votel, okrog ga pa nič ni...

Bilo je v pozni jeseni. Takrat so dnevi kratki, noči pa dolge. Nameravali smo zaklati prašiča. Vse je bilo pripravljeno, le soli je bilo premalo pri hiši. Mati je zvečer odločila, da mora Anica navsezgodaj drugega dne v sosedno vas po sol.

Ko se je Anica odpravila, je bila zunaj že tema. Komaj je stopila iz hiše, jo je že prevzel strah. Plašno je gledala na vse strani. Komaj si je upala stopiti na stezo ob gozdu.

Nenadoma je odrevenela. Sredi polja sta zažareli dve lučki: gibali sta se, ugašali in se spet prikpazovali. Najprej sta se bližali sosedovemu kozolcu, potem pa sta krenili naravnost proti Anici.

Anica si je zakrila obraz z rokama in zakričala na ves glas.

Tedaj je tik ob njej zašumelo, zapihalo, reklo „mijav“ in skočilo čez stezo.

z očitnim znamenjem, s katerim se razlikujejo od ostalih ljudi.

Njihov ponos nima nič skupnega z otročjo nadutostjo obogatenih seljakov in neznanih štacunarjev, ki se zadovoljni sami s seboj repenčijo in bahajo na ves glas. Nasprotno: njihov ponos je povsem notranji, prej težka dediščina in mučna dolžnost do samega sebe, do svoje družine in mesta, pravzaprav do visoke, ponosne in nedosegljive predstave, katero imajo o sebi in svojem mestu.

Ali vsako človeško čustvo ima svojo mero in mejo, celo občutje lastne veličine. Res, Travnik je vezirsko mesto, ljudje v njem so gosposki, čisti, umerjeni in razumni, s cesarjem lahko govorijo, ampak tudi Travničane so obiskovali dnevi, ko jih je njihov ponos krcnil po nosu in so na tihem zakopneli, da bi mogli živeti v katerem tistih običajnih, neslavnih mestec, ki jih ne omenjajo spori cesarjev ne spopadi držav, ki niso tarča svetovnih dogodkov, ne na poti slavnim in pomenljivim osebam.

Časi so postali taki, da ne obetajo nič prijetnega, da kaj dobrega sploh ne more biti. Zato so ponosni in pretekani Travničani želeli, naj sploh nič ne pride, naj živijo, kolikor je mogoče, brez sprememb in presenečenj. Kaj dobrega pa more priti, ko so cesarji sprli, ko se narodil koljejo in po deželah divja vojna? Novi vezir? Ne bo boljši, le slabši od prejšnjega, njegovo spremstvo je neznano, številno, sestrano, z bogve kakšnimi novimi željami. („Še najboljši je tisti, ki je prišel do Priboja in se od tod vrnil v Stambol in nikoli ni stopil v Bosno.“) Kak tujec? Morebiti ugleden popotnik? — O, saj vemo, kako je s temi tičii! Pusti v mestu nekaj denarja in daril, toda za njim gre tiralica in lahko imaš že naslednji dan na vratu zaslisevanje in preiskavo. Kdo je bil in kaj je, kje je prenočil, s kom je govoril? Preden se opravičiš in izmažeš, si vsega do grla si, in kar si dobil, je šlo desef-

Mesec in lokvanj

Brazilci poznajo mnogo pravljič, ki govorijo o nastanku rastlin, živali, dreves in zemlje. Večina teh zgodb je nastala pri Indijancih, ki še danes živijo v nekaterih pokrajinah Brazilije. Njihova bujna fantazija razlaga naravne pojave na najbolj čudovite načine. V te zgodbe se uvršča tudi pravljičica o nastanku lokvanja, ki ga brazilci imenujejo Vitoria Regia. Ta lepa vodna roža rase na vseh velikih vodah Brazilije in je veliko lepša in tudi večja kot pri nas. Njen cvet ima včasih tudi do pol metra premera.

Neke noči, ko so zvezde sijale kot briljanti in je mesec s srebrnimi žarki obseval zemljo, je stari indijski poglavar kadil pipo in pripovedoval otrokom čudovite zgodbe o svojem plemenu. Mali indijanček, ki je zavze-to poslušal starega poglavarja, je tedaj tiho vprašal, odkod so prišle zvezde, ki svetijo na nebu. In poglavar, ki je bil tudi čarovnik in je poznal vse tajne narave, je začel pripovedovati:

»Poznam jih vse. Vsaka zvezda je Indijanka, ki se je poročila z mesecem. Niste vedeli tega? Mesec je lep in močan vojščak, v svetlih nočeh se spusti na zemljo, da se oženi z Indijanko. Najbolj svetla zvezda, ki jo vidite, je Nakaira, najlepša Indijanka iz plemena Manes. Druga je Jana, najbolj ljubka Indijanka iz plemena Hruaques. Povedal vam bom zgodbo o tem, kaj se je zgodilo pred leti v našem plemenu. Poslušajte:

Med nami je živela lepa in mlada Indijanka Naia. Ker je vedela, da je Mesec lep in mogočen vojščak, se je Naia zaljubila vanj. Zato je zavračala vse snubce, pa čeprav so bili najmočnejši in najlepši mladeniči našega plemena.

Vsako noč je Naia odšla v gozd, kjer je občudovala Mesec in njegove srebrne žarke. Včasih je tekla po pragozdu, polna hrepence-nja, da bi dosegla Mesec z rokami. Toda Mesec je bil nedosegljiv kljub naporom lepe Indijanke.

Neke noči je Naia tavalala ob obali bližnje-

ga jezera. V njem je zagledala odsev Mesečeve podobe. Bila je presrečna. Mislila je, da je to lepi vojščak, ki ga ljubi. In da ga ne bi izgubila, je skočila v globoke jezerske vode. Ubožica se je utopila.

Potem je Mesec, ki ni hotel lepe Naie za zvezdo na nebu, sklenil, da jo spremeni v zvezdo voda. Spremenil je lepo telo Indijanke v rožo. Zdaj vse noči odpira velike, krasne cvetne liste, da bi jih osvetlila z žarki Meseča.

Poznate to rožo? Ime ji je Lokvanj.

Mala muca

Mrzlo je postalo že, zjutraj mraz pritiska. Star in mlad rad se k peči stiska.

Jopico plesti začela je naša mala Draga, siva mala muca pridno ji pomaga.

Počasi se odvijata nit, klopka se vrti, mala muca levo desno jo s tačkama lovi.

Potegne Draga spet za nit, ali kaj hoče, nitka na noben način, zdaj več teči noče.

Pogleda v košarico, kaj v njej je skrito? Najde malo muco tam, v volneno nit zavito.

Z veliko težavo muco zdaj odvijeta, in za kazeno jo s šibico po tačkah nabije.

Ivo Andrić

2

Travniška kronika

Tukaj, na vodi, na tem tajinstvenem, nestainem in močnem elementu, se porajajo in umirajo rodovi Travničanov. Tukaj rastejo, medlikasti in bledolični, toda odporni in vsemu kos; tukaj živijo z vezirskim Konakom pred očmi, ponosni, viiki, gizdavi, izbirčni in modrijanasti; tukaj opravljajo svoje posle in služijo denar ali sedijo v brezdelju in tolčejo revščino, vsi vzdržni in previdni; glasen smeh jim je tuj, toda ponorčevali se znajo; govorijo malo, radi pa šepetaje opravljajo. In tukaj so pokopani, ko pride njihova ura, vsak po svoji veri in svojih običajih, na močvirnih pokopališčih, prepuščajoč svoj prostor novemu, podobnemu naraščanju.

Tako se menjavajo rodovi in zapuščajo drug drugemu ne le ustaljene in duševne lastnosti, temveč tudi zemljo in vero, ne samo podedovano občutje mere in meje, ne samo poznavanje in razločevanje vseh steza, ulic, vhodov in prehodov svojega zapletenega mesta, ampak tudi prirojeno sposobnost za spoznavanje sveta in ljudi sploh. Z vsem tem prihajajo travniški otroci na svet, predvsem pa s ponosom. Ponos, to je njihova druga narava, živa sila, ki jih spremlja vse življenje in poganja in obeležuje

krat po gobe. Ali ogleduh? Ali kak zaupnik neznanih sil in sumljivih nakan? Navsezadnje, nikoli ne veš, kaj kdo nosi in čigav mešetar je.

Skratka, nič dobrega ni v teh časih razen koščka kruha in današnjega dneva; tisto, kar je komu ostalo, da zaužije in da živi lepo v miru v tem najbolj gosposkem mestu na svetu, bog naj nas pa varuje slave, imenitnih gostov in velikih dogodkov.

Tako so prva leta 19. stoletja sami pri sebi mislili in želeli ugledni Travničani, kajpak je to tudi ostalo samo v njih: sleherni Travničan ima od želja in misli pa do njihovih vidnih ali glasnih izrazov dolgo in vijugasto pot, katere zlepa ne prehodi.

Dogodkov in sprememb je pa bilo v zadnjem času — na koncu 18. in v začetku 19. stoletja — res na pretek in vseh vrst. Dogodki so butali od vseh strani, se spopadali in vršali po Evropi in v velikem turškem cesarstvu; prihajali so celo v to kotlino in se ustavljali v nji ko hudourniki in naplavine.

Že takrat, ko so se Turki umaknili z Ogrske, so postajali odnosi med Turki in kristjani čedalje težji in vse bolj zapleteni, splošne razmere so se slabšale. Vojščaki velikega cesarstva, agi in spahijske, ki so morali pustiti bogate posesti in revno deželo, so bili razjarjeni in sovražni vsemu, kar je bilo krščanskega, hkrati so pomnožili število ješčih ust, število delovnih rok je ostalo pa isto. Obenem so prav vse te vojne 18. stoletja, ki so podile Turke iz sosednih krščanskih dežel in vračale v Bosno, netile krščanski raji drzne upe in odpirale doslej neslutena obzorja, kar je moralo vplivati tudi na odnos raje do „vladajočih gospodov Turkov“. Obe strani, če moremo v tem razdobju boja še govoriti o dveh straneh, sta se borili, vsaka po svoje in s sredstvi, ki so ustrezala razmeram in času: Turki s pritiskom in silo, kristjani pa s potrpljenjem, prebrisa-

Agrarnopolitične realnosti

Sredi marca je imel sekcijski šef v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo dr. E. Pullar, ki je zadolžen za vprašanja evropskega agrarnega trga, predavanje o vprašanjih vključitve avstrijskega kmetijstva v evropsko integracijo. V svojem predavanju je po AIZ v glavnem poudaril naslednje:

Določila bodočega evropskega agrarnega trga nasprotujejo našim dosedanjim stebrom agrarne politike urejevanja kmetijskih cen, nasprotujejo enotnim cenam za krušno žito in za mleko. V EWG predvidena ureditev cene mleka bi sedanje cene mleka znižala. Cene krušnega žita še niso jasne, vsekakor pa sodi rž v EWG med krmno žito. Zato bi njena cena utrpela še večje znižanje, kakor ga je pričakovati pri pšenici.

Treba je vzeti na znanje, da bo kmet v bodoče prodal le to, kar trg zahteva. Le do bro šolan in široko razgledan kmet bo lahko pravilno ocenil pogoje na trgu in se odločil za ustrezno proizvodnjo. On sam bo moral v bodočem razvoju napraviti zase odgovarjajoče zaključke. Receptov, ki bi odgovarjali vsem, ni! V vsakem primeru pa bosta znižanje proizvodnih cen potom preureditev na kmetiji in zboljšanje kvalitete pridelkov stala na prvem mestu bodočih nujnosti kmetovanja.

Mleko naj proizvajajo le kmetije, ki ga morajo proizvajati, ker kaj drugega ne morejo pridelovati. Mleko bo na evropskem agrarnem trgu eden najtežjih problemov, le ementalški sir ima dobre izgleda. Pri pšenici bo treba strogo ločiti med pšenico za moko in ono za krmo. Zahteva po kvaliteti bo vedno strožja. Za dober pivovarski ječmen so iz-

NAMIG ČASA

Da bomo imeli julija in avgusta pripravljenih dovolj mesnatih prašičev za prodajo, si sedaj oskrbimo odstavljene pujske in jih pričnimo pitati!

gledi zelo dobri. Tudi pri sladkorju ni pričakovati težav, pač pa bodo nastale velike težave pri vnovčenju ranega krompirja, kjer bo ponudba klimatsko ugodnejših držav zadušila domačo ponudbo. Pri govejem mesu so pogoji za vnovčenje zelo ugodni, vendar bo odločilna evropska in ne naša polvezana cena. Tudi je treba upoštevati, da stari voli ne bodo šli več v denar, ker zahteva trg mlado meso. V prašičereji bo prišlo do težav pri vnovčenju, če ne bomo od pitanja s koruzo prešli na pitanje z ječmenom.

Po teh izvajanjih lahko znova rečemo, da kmečki ljudje na EWG nimamo nobenega interesa. EWG ni Evropa in agrarni trg v EWG ni evropski agrarni trg. EWG predstavlja 6 držav in nič več, Evropa pa jih končno predstavlja 24. Ali imamo res kakšen tehten vzrok, da s strahom govorimo o pogojih EWG? Mi nimamo vzroka, kajti če nam ne prinaša koristi, naj ostane, kjer je. Ni treba, da bi še drugi poslabšali položaj naših kmečkih ljudi, če je že itak dovolj problematičen.

Kakor ni vzrokov za kakšen strah pred EWG, tako jih ni za pristop Avstrije v EWG. EWG ima končno namen gospodarsko in politično posiliti ostale evropske države, pri čemer igrata Nemčija in Francija glavno vlogo. Temu diktatu pa se ostala Evropa in končno tudi širni svet ne bo podredil.

nosijo in zaroto ali s pripravljanjem zarote; Turki za obrambo svojih življenjskih pravic in za svojo obliko življenja, kristjani pa za pridobitev faistih pravic. Raja je čutila, da je turški jarem čedalje težji, Turki pa so ogorčeni sprevideli, da se je raja prevzela in ni več isto kot nekoč. Iz teh spopadov tako nasprotnojučih si koristi, ver, želja in upov se je zvijal krčevit klobček, katerega so dolgoletna turška vojskovanja z Benetkami, Avstrijo in Rusijo čedalje huje zapletala in zategovala. V Bosni je postajalo tesno in mračno, spopadi vse češči, življenje iz dneva v dan težje, vedno manj urejeno in varno.

Začetek 19. stoletja je pa prinesel vstajo v Srbiji, očitno znamenje novih časov in nove oblike boja. Bosenski klobčič se je še huje zategnil in zavozlaval.

Ta upor v Srbiji je sčasoma povzročal čedalje več skrbi in nevšečnosti, škode, stroškov in izgub vsej turški Bosni in tudi Travniku, toda predvsem vezirju, oblastem in ostalim bosenskim mestom, manj pa samim travniškim Turkom, saj nobene vojne niso šteli za dovolj veliko in pomembno, da bi jo podprli s svojim premoženjem ali celo z lastno osebo. O Karadžordževem rogoviljenju so Travničani govorili s posiljenim omalovaževanjem, kakor so vedno našli prorgiljivo besedo tudi za vojsko, ki jo je vezir poslal proti Srbiji in katero so omahljivi in sprti ajani počasi in neredno zbirali v okolici Travnika.

Pač pa je bilo Napoleonovo vojskovanje po Evropi vrednejša snov travniških razgovorov. Sprva so o njih govorili kot o daljnih dogodkih: saj jih tolmačiš in pripoveduješ, toda s tvojim stvarnim življenjem nimajo in ne morejo imeti nobene zveze. Ko pa so francoski vojaki zasedli Dalmacijo, je bil ta Bonaparte nenadoma pritegnjen v pogovore Bosancev in Travničanov.

Ob taistem času je prišel v Travnik novi vezir Husref

Ne grešimo pri pogozdovanju!

V povojnih letih smo se že kar razveselili lepo privadili na pogozdovanje posek, goličav in strmih košenic. Od leta do leta naraščajoča poraba gozdnih sadik kaže, da smo začeli spoznavati naraščajočo vrednost gozda in nujnost njegovega negovanja. Kakor se te ugotovitve veselimo, tako je po drugi strani potrebno, da opozorimo na površnosti, ki jih ugotavljamo iz leta v leto od trenutka, ko smo v gozdni drevsnici prevzeli sadike, pa do takrat, ko moramo drugo pomlad na istem mestu spet saditi, ker se je dobršen del sadik posušil ali odmrl tekem leta.

Največja in najbolj pogosta je napaka, da naročimo

sadike napačnih vrst gozdnega drevja,

da še vedno mislimo, da je smreka najboljša drevesna vrsta in da jo hočemo saditi prav vsepovsod, čeprav je zemlja suha ali

težka ali pa zamočvirjena. Na suhi zemlji naših dobrav ne bomo prišli do smrekovega gozda, če bomo smreko sadili v monokulturi. Odpovedala nam bo tudi na težki ilovici ali na zamočvirjenih tleh. Sploh je treba poudariti, da v modernem gozdnem gospodarstvu enojne gozdove odklanjajo in stremijo tako po vrstah lesa kakor tudi po starosti drevja za mešanim gozdom. Preden pogozdujemo, se pri naročilu glede števila in vrste sadik posvetujemo s pristojnim gozdarjem gozdne inšpekcije.

Druga zelo pogosta napaka ali še boljše površnost v kmečkem pogozdovanju je

nega dobavljenih gozdnih sadik,

preden pride čas sajenja. Kolikokrat se zgodi, da sadimo že polsuhe sadike, ki se čez nekaj tednov večinoma posušijo. Zapomnimo si:

• Čim smo sadike prevzeli in pripeljali

Namesto krmne pese in krompirja konjski bob

Že marsikateri kmetovalec je začel obupavati nad pridelovanjem pese in krompirja, ker ne more biti kos delu, ki ga zahtevata, preden je pridelek spremenjen v meso ali mleko. Sicer bi pridelovanje krmne pese in krompirja lahko opustili, toda vprašanje je, s katero rastlino jih je mogoče nadomestiti v kolobarju naših poljščin.

Pripravna rastlina za nadomestek krmne pese in krompirja v kolobarju je konjski bob (Pferdebohne). Zlasti kmetje z intenzivno govedorejo bodo pridelka konjskega boba zelo veselili. Po hektarju je namreč mogoče pridelati 46 q zrnja konjskega boba, kar v krmni vrednosti predstavlja okoli 1100 kg beljakovin in 3.700 kg škrobnih vrednosti. To pa pomeni, da s konjskim bobom tudi kmetija z najintenzivnejšo govedorejo lahko postane neodvisna od dokupa drugače dragih beljakovinskih krmil. Zdrobljenega v mešanici z ovsom in ječmenom konjski bob rada

žre tako mlada živina, kakor tudi molznice.

Konjski bob sejemo zgodaj pomladi (v času setve jara) v vrste po 40 cm narazen. Na hektar potrebujemo 160 kg semena. Gnojimo običajno s fosforjem in kalijem. Zelo koristi manjši obrok nitramoncala pred setvijo. Ko je bob za ped visok, ga zadnjič prebrnemo z mrežno brano. Zori konec avgusta ali začetkom septembra. Do takrat je dosegel višino 1½ m. Zrelega požanjemo (tudi lahko s kombajnom), posušimo in omlatimo.

Konjski bob je v vsakem primeru za žito boljša predhodnica, kakor sta krmna pesa in krompir. Ne le, da pusti na njivi ogromne količine koreninske mase za tvorbo humusa, konjski bob kot leguminoza tudi obogati zemljo z dušikom. Delovno tehnično sodi v skupino žita, kar pomeni, da zahteva kvečjemu desetino dela, ki ga zahtevata krmna pesa in krompir.

Zgodnja setev nikoli ni goljufala — pozna pa dostikrat lagala!

Neugodno in muhasto vreme v drugi polovici marca je povzročilo, da bomo v igredno setev opravili z zamudo. Zamuda pri v igredni setvi pa pomeni manjši pridelek pri žetvi. To zlasti velja za oves in za jaro pšenico.

Donos jare pšenice je med drugim odvisen od časa setve. Zgodnja setev jare pšenice lahko njen donos približa onemu ozimne pšenice. Zato sejemo jaro pšenico takoj, čim se je zemlja tako daleč osušila, da za brano ali vlečo ne „maže“ več!

Isto velja za oves. En dan zamude pri setvi pomeni 60 do 70 kg manjši pridelek pri žetvi!

Drugače je z ječmenom. Le-ta zahteva vlečano toplo zemljo. Zamuda v času setve mu manj škoduje od selve v prehladno zemljo. Prepozno pa ga tudi ne smemo sejati, zlasti ne pivovarskega ječmena, ki s pozno setvijo trpi na kvaliteti. Pozno sejan krmni ječmen pa je zelo bogat na beljakovinah.

Pred setvijo ne pozabimo na izdatno kalifosfatno gnojenje. Ne zamujajmo časa z gnojenjem s hlevskim gnojem! Ta žitu ne koristi, mu le škoduje. Dajmo mu 500 kg superfosfata in 300 kg kalijeve soli, poleg tega pa kot prvi obrok ca. 70 kg nitramoncala po hektarju!

Mehmed paša; prinesel je spoštovanje do Napoleona in zanimanje za vse, kar je francosko, in sicer v veliko večjem obsegu, so sodili Travničani, kakor se spodobi Osmanliju in cesarskemu namestniku.

Vse to je razburjalo in dražilo travniške Turke, pa so o Napoleonu in njegovih uspehih začeli govoriti s kratkimi, brezpomembnimi stavki ali pa so le ponosno in prezirljivo vihal nosove. Ampak vse to jih ni moglo docela odmakniti temu Bonaparteju, ne jih zaščititi pred njim in dogodki, ki so se bliskovito širili od njega po Evropi kot krogi valov od svojega središča in kot požar ali kuga dohitevali tistega, ki je bežal, in onega, ki je negibno sedel. Ta nevidni, njim neznani osvajalec je zanel tudi v Travniku, kakor v toliko drugih mestih na svetu, nemir, razgibanost in poplah. Trdo in zvonko Bonapartejevo ime bo za dolga leta napolnilo tudi travniško kotlino in Travničani bodo morali hočeš nočeš čisto zvečiti njegove vozlaste in oglasile zloge; Bonapartejevo ime jim bo dolgo brenčalo v ušesih in migotalo pred očmi. Kajti prišli so konzulski časi.

Vsi Travničani brez razločka se radi kažejo mirnodušni in hočejo ustvariti videz, da so neobčutljivi. Toda novice o prihodu konzula, zdaj francoskega, zdaj avstrijskega pa ruskega in spet vseh treh hkrati, so jim vzbujale nade ali skrbi, netile želje in pričakovanja, česar niso mogli povsem skriti; duhovi so se razgibali, pogovori so postali živahni.

Malokdo je vedel, kaj pravzaprav pomenijo ti glasovi, ki krožijo že od jeseni. Nihče ni mogel povedati, kateri konzul pride in kaj sploh bo počel v Travniku. Neka novica, neka nenavadna beseda je bila v takratnih razmerah dovolj, da je razgibala ljudem domišljijo in sprožila polno pogovorov in ugibanj, že več: mnogo dvo-

mov, moramo nekje ob vodi izkopati primerno jamo, v katero položimo sadike v pozevni legi. Korenine morajo biti stalno v mešanici zemlje in vode.

• Tudi pri sajenju morajo biti korenine sadik zaščitene pred izsušenjem. V gajbici, iz katere jih navadno sadimo, moramo korenine pokriti z mokrim mahom.

• Saditi moramo čim prej, ko je mogoče. Na noben način pa se ne sme zgoditi, da bi sadili šele potem, ko so sadike že odgnale vršičke. Take sadike se navadno posušijo.

Kakor vsepovsod, tako je tudi pri teh opravilih odločilen človek, ki mu je poverjeno sajenje. Na račun njegove nevednosti ali površnosti se posuši veliko sadik. Sajenje v gozdu naj bo premišljeno, sadilci pa primerno poučeni. Tu sem spadajo odstranjevanje plevela, dovolj velika jama, zrahljana prst okoli sadike ter ustrezna pritrditev zemlje okoli sadike. Potrebno pa je tudi predhodno trošenje Thomasove moke v izkopano jamo.

Kako smo opravili sajenje v gozdu, bo pokazalo že prihodnje poletje. Brez napak smo sadili tam, kjer bodo mlade sadike pognale 8 do 10 cm dolge vršičke. Kjer pa bodo vršički dolgi le 2 do 3 cm, tam je bila napravljena vsaj ena izmed zgoraj navedenih in najbolj pogostih napak. Pri dobrem sajenju med letom ne sme odmrati več kot 5 % sadik.

K pogozdovanju pa spada tudi

naknadno posajanje praznin,

ki nastanejo vsled izsušitve sadik ali pa vsled uničenja po divjačini ali drugih škodljivcih. To opravilo je ravno tako potrebno kot pogozdovanje samo. Tu pa imamo odlično možnost, da v mladi enostransko smrekovi nasad vsadimo na prazna mesta eno izmed odgovarjajočih vrst listavcev.

Dušik pri krmnih rastlinah poveča odstotek karotina

Splošno je znano, da je odstotek beljakovin v krmnih rastlinah odvisen tudi od dušika v zemlji. Novejša raziskavanja pa so pokazala, da dušik močno poveča tudi odstotek karotina, ki je važna sestavina beljakovin v krmnih rastlinah. Tako so ugotovili, da je pri zelenem ovsu pri 150 kg dušičnega gnojila po hektarju bilo v kilogramu ovsa 240 mg karotina, pri 300 kg dušika pa celo 560 mg.

Sejem pinegavskega goveda v Lienzu

V petek, dne 13. aprila bo s pričetkom ob 9.30 uri v Lienzu prvi letošnji sejem, ki ga prireja rejska zveza pinegavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko. Na sejem bodo prignali 100 mladih bikcev ter 50 krav in telic. Vse živali prihajajo iz obratov, ki so priznane prosti tbc in bangove bolezni. Posebna plemenska izbira bo dan poprej ob 13. uri.

mov in strahu, mnogo tajnih želja in misli, katere goji v sebi, pa jih ne pove in ne razglaša.

Domači Turki, kot smo videli, so bili zaskrbljeni in so zloviljivo omenjali, da morebiti res dobijo konzula. Nezaupljivi do vsega, kar pride iz tujine, in vnaprej nerazpoloženi do sleherne novice, so polihem še upali, da so to nemara zgolj slabe govorice in zla ugibanja; konzuli nemara sploh ne bodo prišli, če pa res pridejo, jih bo tudi odneslo s slabimi časi, kateri so jih prinesli sem.

Kristjani, katoliški in pravoslavni, so se teh novic kajpak razveselili, prenašali in pretakali so jih od ust do ust, skrivaj in šepetaje, zbujaile so jim nedoločene upe in obetale spremembo. Spremeni se pa lahko samo na bolje.

Seveda je sleherni od njih opazoval stvari s svojimi očmi in s svojega, često navzkrižnega gledišča.

Katoličani, teh je bilo največ, so sanjali o vplivnem avstrijskem konzulu, ki bo prinesel pomoč in zaščito mogočnega katoliškega dunajskega cesarja. Maloštevni pravoslavni, v zadnjih letih venomer preganjani zaradi vstaje v Srbiji, si niso obetali bogve kaj ne od avstrijskega ne od francoskega konzula, pač pa so videli dobro znamenje in potrdilo, da turška oblast peša in da prihajajo dobri in rešilni nemirni časi. Kajpak so takoj pristavili, da „brez ruskega konzula sploh ne bo šlo“.

Celo pičli, toda živahni Judje, sefardi, ob takih novicah niso mogli povsem ukrotiti svoje poslovne molčečnosti, katere so jih naučila stoletja; tudi nje je vznemirila novica, da nemara pride v Bosno konzul velikega francoskega cesarja Napoleona, „ki je za Jude blag kot oče“.

Govorice o prihodu tujih konzulov so odjeknile nenedoma kot vse govorice v teh krajih, fantastično zrasle, nato pa na lepem uplahnile, da se po nekaj tednih spel pojavijo z novo močjo in v novi obliki. (Se nadaljuje)

Nekaj časa sem resno in pošteno mislil, da bi lahko bil odličen dopisnik za tujino, samo če bi se mi ponudila priložnost, da bi to dokazal. Zdravo častihlepej me je vzpodbudilo, da sem napisal lično pismo na nenavadno lepem in dragem papirju uredništvu nekega pomembnega dnevnika v Ohiu in sporočil, da sem sila sposoben in da imam naravnost neverjetne bogate izkušnje in da si zaradi tega dovoljujem povprašati, če mi ne bi mogoče dali zaželenega mesta dopisnika iz tujine.

Glavni urednik, najbrž zelo zaposlen go-spod, vendar dovolj prijazen, mi je odpisal: „Pošljite mi doživelo zgodbo, v kateri bo teklo kar se da mnogo dobre, rdeče človeške krvi, posebno pa jo povežite, če je mogoče, s pustolovščino, v kateri bo igral pomembno vlogo prekleto razbojnik in voditelj tolovajev Pancho Villa. Vendar ponavljam, da mora biti zgodba prvovrstna, živahna, zanimiva in da mora udariti žebelj po glavi.“

Urednik je imel zares srečo, da se je povezal z menoj, ker sem bil človek, ki mu je lahko dal, kar je zahteval. Ob treh različnih priložnostih sem bil ujetnik Pancha Villa in vsakokrat je ukazal, kadar sem ugovarjal, ker so me ujeli, naj me naslednje jutro ustrelijo, ker sem nezaželen in nedobrodošel vohun s priskutnim in neprijet-

premisleka, in preudarjamo, če morda ne bi posvetili civilizaciji svojih nohtov nekoliko več pozornosti. Medtem ko sem tako držal roki s dlanmi navzdol, je padla na mojo levico debela, masna kaplja rdeče barve. Takoj nato je padla podobna debela kaplja tudi na mojo desnico.

Pogledal sem navzgor, da bi ugotovil, od kod padajo debele kaplje rdeče barve. Toda še preden sem utegnil pogledati navzgor, že so se razmazale številne goste, rdeče kaplje na mojem nosu. Obrisal sem si z robcem oči in nos in ko sem pogledal v tla, sem opazil šest majhnih luž gnusne, goste, rdeče barve.

Zopet sem pogledal navzgor in opazil, da je bil prav nad menoj balkon. Pomislil sem, da najbrž pleskar pleska novo balkonsko ograjo in da je pač zelo malomaren človek.

Moja državljanska dolžnost, varovati ljudi pred nepazljivostjo, me je vzpodbudila, da sem šel na sredo ceste, od koder sem hotel zaklicati pleskarju, naj bo nekoliko bolj previden s svojim čopičem, ker bi utegnil poškodovati lepo obleko kakšne dame, ki bi mogoče tisti trenutek prišla iz hotela.

Toda na balkonu ni delal pleskar. Prav tako ni bila barva, kar je nenehno kapljalo na hotelske goste, ki so prihajali in od-

B. TRAVEN:

Zares krvava zgodba

nim značajem. A resnici na ljubo bodi povedano, da nisem nikoli bil prisoten dogodivščinam, ko bi lahko videl obilico rdeče krvi, nikakor ne dovolj rdeče krvi, ki bi lahko potolažila posebne želje prijaznega urednika.

Bilo je sredi 1915. leta, nekako v času, ko je zavzel general Obregon mesto Celaya in izgubil desnico — mogoče je bilo nekaj mesecev pred bitko ali po njej — ko sem bil v Terreonu. Nekje pač moramo biti, dokler živimo.

Nekega lepega jutra sem stal blizu vhoda v hotel, kjer sem prejšnji večer najel sobo. Hotel sem pogledati po vremenu in vdihniti polna pljuča svežega, čistega jutranjega zraka, medtem ko so mi pripravljali zajtrk.

Obstal sem, iztegnil roki in premišljeval, kar pač navadno premišljujemo, kadar trenutno nimamo nobenega pravega dela ali

hajali. Bilo je, česar ne bi nikoli in nikdar pričakoval tako zgodaj ob tako lepem in nenavadno spokojnem jutru, kot je bilo tisto jutro.

Balkonska ograja je bila nekakšna rešetka iz umetno kovanega železa; bila je lepo ornamentalno delo v slogu kolonialnega obdobja. Na vsako konico navpične železne palice so nasadili sveže odsekano človeško glavo. Hotel je imel v zgornjih nadstropjih štiri take balkone, od katerih so vodila francoska okna, to so neke vrste steklena vrata, v hotelske prostore, ki so sodili zraven. Vsak balkon je imel šest enakih navpičnih in koničastih železnih palic in sleherni palico so enako okrasili. Obšel me je grozen strah in planil sem v hotel, da bi govoril z lastnikom. Pričakoval sem, da ga bom našel nezvestnega ali mogoče celo mrtvega.

Vse, kar je naredil, je bilo, da je sko-

UTRINKI

● Ubogi so fisti, ki mislijo, da so ubogi. (Emerson)

● Politika ni znanost, kot si domišljajo profesorji, ampak umetnost. (Bismarck)

● Samo modre in neumne glave se nikoli ne spremenijo. (L. P. Smith)

● Znanje in pamet govorita, neznanje in nespamet pa tulita. (P. Fleming)

● V nevarnosti gredo ljudje za tistim, ki ukazuje. (Theodor Storm)

● S krvjo se svoboda pridobi, z znojem pa obdrži. (Eamon de Valera)

● Upanje je predujem na srečo. (Rivarol)

● S krvjo se svoboda pridobi, z znojem pa obdrži. (Eamon de Valera)

mignil z rameni in površno rekel, ne da bi trenil z očesom: „To ni nič novega, amigo mio. Presenetilo bi me, če danes zjutraj ne bi videl takega okrasja. Ošinite s pogledom nasprotno stran ceste. Kaj vidite, če natanko pogledate restavracijo? In prav ta trenutek zajtrkuje pri velikem oknu Pancho Villa s svojimi najljubšimi generali. Panchito, poizkusite razumeti, ne more s tekom zajtrkovati, če ne vidi takih okrasov. In verjemite mi, Joven, da je hud jedec; dve kili mesa, deset jajc in tri kokoši poje v eni sapi, kot bi šlo samo za predjed. In tam, če natančneje pogledate, vidite polkovnika. Da, tisti s črnimi brki, katerih konici sta kot šili. Ime mu je Rodolfo Fierros. Ena izmed njegovih številnih nalog je, da je tako okrasje pripravljeno v trenutku, ko se de Pancho k zajtrku.“

„Kdo so uboge pare, ki so jih nataknil na železne palice kot okras?“ sem radovedno vprašal.

„Sovražnikovi generali in oficirji, ki so imeli smolo in so izgubili kakšno manjšo bitko ter so jih zajeli. Nekaj sto jih še čaka na seznamu, tako da bo lahko imel Pancho sleherni jutro dober tek.“

„Krasno, krasno, to je nekaj zasoljenega, kar bom lahko za zabavo pripovedoval svojim ljudem v domovini,“ sem pripomnil in skušal posnemati lahkotnost in ton, s katerima je govoril lastnik hotela. „Vendar,“ sem nadaljeval, „če sem prav videl, je vmes glava, za katero se mi ne zdi, da je sodila k rojaku te republike. Prej bi mislil, da je tujčeva glava, očitno glava Angleža.“

„Glava, ki so jo nataknil, ni bila Angleževa,“ je odgovoril lastnik hotela in se mi neverjetno sovražno zarežal v obraz, skraj bi rekel: zaškrta je z zobmi. „Ne, amigo, no, no, ni bil Anglež. Ta, katerega

glavo so nasadili in jo vidite, je bil garjavi in prekleto pes, ameriški dopisnik. Zakaj neki, v imenu vseh peklov in hudičev, je morala ta smrdljiva, ogabna, zvlačugana in pijana kuga ameriškega dopisnika vtikati nos v juho, ki smo si jo sami skuhati? To bi rad vedel. Kolikor sem slišal in videl, lahko odkrivajo ti dopisniki dovolj smradu v lastni hiši. A če me vprašate, kaj mislim o tem, potem vam lahko rečem, da je prav tem zabavljajem in smrdljivcem, če jih uporabljajo v naši deželi za pospeševanje Panchovega teka.“

Nazadnje sem torej našel zgodbo, ki sem jo tako dolgo iskal. Izpilil sem jo, skrbno pazil, da sem se izognil sleherni prvopisni, slovnični in fonetični napaki, napisal sem jo s pisalnim strojem na najdražji papir, ki sem ga dobil za denar, in še isto popoldne poslal prijaznemu uredniku.

Z obratno pošto sem dobil odgovor, a tudi svojo lepo in skrbno napisano zgodbo.

Namesto da bi mi urednik poslal, kot je v navadi, natiskano zavrnilcev z zahvalo, se je potrudil in mi napisal nekaj vrstic, kot stori kdaj pa kdaj urednik, ki bi rad omilil pri avtorju strašno zavrnilcev.

„My dear sir! Vaša zgodba ni niti vroča in zasoljena niti preveč krvava. Še mnogo hujša je: Pancho Villa v zgodbi ni aktiven. Bolje boste storili, če boste popolnoma opustili misel postati v tujini dopisnik za ameriške časopise. Yours truly, The Editor.“

Nasvet prijaznega urednika sem si vzel k srcu in nikoli več nisem poskušal postati v tujini dopisnik ameriških časopisov. In prepričan sem, da je prav v tem vzrok, da imam danes, ko to pišem, junija 1951, šestintrideset let pozneje, še vedno svojo glavo na vratu, medtem ko Pancho brez svoje miruje v grobu.

za oddih in razvedrilo

Jule in O'Hickey sta se zgodaj zjutraj sprehajala po ulici. Tulova navada je bila, da je vselej, kadar je bil v družbi, pozdravljal povsem neznane ljudi, če so se le dostojanstveno vedli in nosili drage obleke. Tako je hotel pokazati ostalim, da ima znanca na visokih položajih in da je, čeprav zdaj siromak, pomembna osebnost, ki je postala siromašna zaradi tega, ker se je žrtvovala na račun neomajnih načel zgodnje mladosti. Večina neznancev, ki so se zdržili ob njegovem pozdravu, mu je mrmraje ozdravljala. To je bilo vse, kar je pričakoval. Tule je bil pameten človek. Svojemu sosedu zatem ni ničesar dejal, le spalil je obraz, se pritisneno nasmejal, odkimal z glavo in bil tako skoraj vselej deležen vprašanja, ki mu je hudo ugajalo: »Kdo je to?«

Tulova obleka je bila oguljena, O'Hickeyeva prav tako. Toda O'Hickey je navzlic temu ohranil nekaj dostojanstva. Bil je starejši in pametnejši ter kos Tulovim zvijačam. »Ali vidite onega s palico in klobukom?« je vprašal Tule.

O'Hickey je videl nenavadno elegantnega mladeniča, ki se jima je bližal. Bil je visok in plavalas, oblečen v modro obleko.

»Kako vam gre?« je Tule pozdravil mladeniča.

Mladenič je ostal popolnoma miren. Še pogledal ga ni. Odšel je mimo in pustil za seboj prezir, da je celo Tule pobledel. To je zmedlo O'Hickeya.

»Kdo... kdo je to?« je vprašal.

»Imenitno sem poznal njegovo mater,« je zamišljeno dejal Tule. »Prava svetnica je bila,« je dodal in umolknil.

O'Hickey je pomislil, da se poskuša Tule izmotati. Pot ju je privedla v gostilno in O'Hickey je naročil dve steklenici močnega piva.

»Kakor veste,« je pričel Tule, »sem bil desna roka Burta Conlona. Dvajseto in enindvajseto leto sva preživela skupaj. V dvaindvajsetem je Burtu zaneslo drugam.«

O'Hickey je prikimal in molčal. Vedel je, da Tule ni nikdar bil vojak.

»Tako sva nekega dne,« je nadaljeval Tule,

»v začetku enaindvajsetega dobila ukaz, naj napadeva urad Sinn Feina, zgoraj v Harcourtški ulici. Neki zastopnik živinorejske družbe iz grofije Meath je imel slučajno pisarno na drugi strani ulice, nasproti uradu, ki bi ga morali napasti. Dobro se je razumel z nekim Mikom Collinsom. Mislil, da me razumete.«

»Da,« je odvrnil O'Hickey.

»Naša šestorica, vstevši mene in Burta Conlona, bi morala opraviti to nalogo. Predstavnik iz grofije Meath so nujno pozvali, naj ob štirih odide iz urada. Ob pol štirih je bila v njegovem uradu naša šestorica z brzostrelkami, puškami in domačimi bombami, ki jih je Burt proizvajal v svoji kuhinji. Stali smo s hrbti proti zidu in gledali skozi okno vojake, ki so skakali s tovarnjaka. Nikdar v svojem življenju nisem videl takšnega pokola! Ubogi ljudje sploh niso vedeli, od kod jih napadajo, mnoge pa to sploh ni skrbelo, ker je večina ostala brez glav. Ko je bilo vse končano, je Burt ukazal, naj se umaknemo po stranskih stopnicah. V trenutku smo bili zunaj, pet minut kasneje pa v Martin-Fulhamovi krčmi v Kampdanskji ulici. Ubogi Martin je že zdavnaj mrtev.«

»Dobro sem ga poznal,« je pripomnil O'Hickey.

»Seveda ste ga poznali,« je prisrčno dejal Tule. »Naša šestorica smo bili sila ugledni ljudje. Ob šestih smo prejeli nov ukaz. Vsi vojaki bi se morali zbrati pri hiši vdove Clowerty, ki je živela na južnem koncu mesta. Tam naj bi ostali, dokler ne bi prejeli novih ukazov. To so bili težki dnevi in nikdar ne bom pozabil gospe Clowertyjeve. Bila je imenitna ženska! Ne poznam druge ženske, ki bi znala zamesiti takšen kruh.«

O'Hickey je pogledal v zrak.

»Mar je bila... lahka ženska?«

»Kje neki,« je glasno in osorno dejal Tule. »Za božjo voljo, tiste dni smo mislili na druge stvari. Bila je nesrečna in živela je v svoji trinadstropni hiši. V drugem nadstropju je stanoval neki čudak, v tretjem pa mi, krvoločni volkovi, pripravljeni, da si z ognjem izsilimo pot, če bi bilo treba. Hra-

no smo imeli kot nikoli poprej in vsako jutro časopise. V njih je pisalo o nasilju v Harcourtški ulici in oboroženih možeh, ki so pobegnili. Prepričan sem bil, da smo se izmuznili. Toda, skrbelo nas je — nihče ni šel iz hiše... Tam smo ostali teden dni, kadili in kvartali, toda ob devetih je vsak dan prišla gospa Clowerty in protestanti, katoliki ali Židje so morali poklekati. Bila je hudo stroga, dobra ženska, saj razumete, prava hči Irske. In zdaj vam bom povedal nekaj vražje lepega. Nekega večera okrog pete ure sem zaslišal vražji trušč. Pogledal sem skozi okno: kaj menite, nič manj kot dva tovarnjaka, polna dobro oboroženih vojakov. Iz prvega je stopil častnik, stekel k vratom in pričel razbijati, vsi drugi, angle-

ki sem ga kdajkoli slišal, je odgovorila: »Ob tem času res ni nikogar. Hvaležna bi bila bogu, če bi kdo prišel, kajti kako naj sirota, nesrečna ženska, živim brez sostanovalcev? Vendar poglejte! Skorajda bi se prekucnil na glavo, takšne sem slišal — oprostite, gospa, da vas vznemirjam, prosim vas, oprostite mi. Zatem — to in ono; zatem sta pričela šepetati. Tedaj je veter zaloputnil vrata na hodniku in ostala sta v veži. Fant iz škotskega obmejnega polka v isti hiši ko stotnik iz štaba Burta Conlona! Še dve pivi, Mike!«

»Tole je bil hudo nenavaden dogodek, kakor bi rekli,« je dejal O'Hickey.

Vrnil sem se v sobo in sedel, Burt je potegnil samokres. Strmeli smo drug v drugega. Čez kakih deset minut smo spet zasli-

Bryan O'Nolan:

Mučeniška krona

ški vojaki, pa so ostali na tovarnjakih s pripravljenimi puškami. Zaseda! Če so bile podgane kdajkoli v mišnici, smo bili to mi, hrabri borci iz Harvourtske ulice.«

»Vi — pa v mišnici« je zavpil O'Hickey.

»Ženska je bila sama v sobi in pripravljala je čaj. Oblečena je bila v svetlo satinasto bluzo, še zdaj jo vidim pred seboj. Obrnila se je k nam in dejala: Jezik za zobe! Potem je še malce poženkljala s skodelicami, stopila iz sobe in odšla po stopnicah, da se je tresla hiša. Videl sem...«

»Kaj?« je vprašal O'Hickey.

»Videl sem, kako si je odpela gumbe na bluzi, saj razumete, in potem odšla iz sobe.«

O'Hickey je zaupljivo prikimal.

»Prisluškoval sem, skrit za stopniščem. Človek, še nikoli nisem doživel kaj takega! Spodaj je široko odprla vrata. Oni mladi, domišljavi smrkavec, ki je stal spodaj, je s tihim glasom vprašal, če je kdo v hiši. Odgovor me je prestrašil. Z najslajšim glasom,

šli hrup. Tovornjaki so odpeljali. Rešila nam je življenje. In ko je malce kasneje prišla k nam, je dejala: »Nocoj bomo legli bolj zgodaj, fantje! To je bila gospa Clowerty, svetnica!«

O'Hickey je pazljivo odpiral svojo steklenico. Pametno glavo je sklonil nadnjo.

»Tole sem vas, torej, hotel vprašati,« je dejal O'Hickey. — »Vsekakor čuden dogodek, toda v kakšni zvezi je s tistim domišljavim mladeničem, ki sva ga srečala danes?«

»Mar niste razumeli, človek,« je presenečeno dejal Tule. »V sedem sto letih so tisoči, ne — milijoni Ircev, mož in žena, pristo-voljno umirali za Irsko in tako bodo počenjali še dalje. Toda, oni mladenič se je rodil za Irsko. Še nikdar nisem videl človeka, ki bi mu bil podoben. Čemu ne bi bil ponosen?«

»Gospod, reši nas!« je vzkliknil O'Hickey.

»Dejal sem, da je svetnica,« je ognjevito rekel Tule. »Karkoli že — bila je mučenica in danes nosi mučeniško krono!«

ATLETIKA

BALKANSKO PRVENSTVO V KROSU

Na nedavnem balkanskem prvenstvu v krosu (tek čez drn in strn — op. ured.) je med moškimi ekipami zmagala Jugoslavija pred Romunijo, Turčijo, Grčijo in Bolgarijo. Med posamezniki je zmagal romunski tekmovalac Grecescu pred Jugoslavlani Ivanovičem, Červanom in Hafnerjem.

NOGOMET

ODLIČEN START ŠT. JANŽA

V prvi letošnji prvenstveni tekmi je mlada slovenska enajstoričica iz Št. Janža visoko premagala ekipo iz Kotmare vasi, proti kateri je jeseni podlegla z rezultatom 2:4.

Tekma je navdušila gledalce, ki so se v precejšnjem številu zbrali na domačini igrišču. Takšne igre domačini doslej še niso pokazali: odlične tehnične poteze, katerim so sledili odločni in predvsem uspešni strelji na

nasprotni gol, so popolnoma zmedle nasprotno moštvo, ki je v jesenskemu delu tekmovala doseglo drugo mesto na lestvici. S takšno igro se bodo igralci iz Št. Janža lahko približali vrhu, na katerem trenutno še brez konkurence kraljuje sosedna Bistrica, kateri je že skoraj zagotovljen vstop v 1. razred.

NAMIZNI TENIS

EVROPSKO SREČANJE V BERLINU
Spet žrtve politične ozkosti

Na letošnjem evropskem šampionatu v namiznem tenisu v zahodnem delu Berlina tekmujejo moške in ženske ekipe iz 18 držav. Vendar med njimi ni zastopnikov vzhodnoevropskih držav, ki so sodelovanje odklonile iz solidarnosti z Vzhodno Nemčijo, katere športnikom zahodne oblasti niso dovolile vstopa v zahodni Berlin. Zato na tekmovališču tudi ne bodo nastopili lanskeletni evropski prvaki iz Romunije in Madžarske.

SMUČANJE

na snegu se poslavlja in v športnem svetu postaja vedno bolj aktualna in privlačna razna druge športne panoge, ki bodo v prihodnjih mesecih privlačile zanimanje ljubiteljev športa.

SMUČANJE

na vodi je ena teh panog in ravno Koroška slovi kot pravi raj tega razmeroma še mladega udejstvovanja na športnem področju. Na Vrbskem jezeru se bodo tudi letos zbirali v vročih poletnih mesecih "vodni smučarji" iz raznih držav, da pokažejo pred mednarodno publiko svoje znanje, ki pogosto meji na pravo akrobatiko.

ANGLIJA — AVSTRIJA 3:1

Avstrijski nogomet, o katerem so bili nekateri do lanskega poraza v Zagrebu že prepričani, da je nepremagljiv, je zadnjo sredo doživel nov udarec. V Angliji sta se pomerili državni reprezentanci Anglije in Avstrije ter so domačini zmagali z rezultatom 3:1.

Po poteku igre bi angleško moštvo zasluzilo še mnogo višjo zmago, kajti avstrijski nogometaši so razočarali v vsakem oziru. Vendar tudi domačini niso bili v najboljši formi in so napravili celo vrsto edinstvenih priložnosti. Mnogi dobro začeli napadi so obšli v premočenih fleh (igrišče je bilo močno prizadeto po večernih nalivih), ki so delala velike težave zlasti Avstrijcem, ki so očitno vajeni le lepega nogometnega vremena.

Tekmo je vodil francoski sodnik Schwinte, prvi polčas igre pa se je končal 2:0 za domačine.

Močna sadna drevesca in ribeze
nudi drevesnica

MARKO POLZER
pošta Št. Vid v Podjuni
Št. Velf im Jauntal

Ta teden vam priporočamo!

- RAZBOJNIKI IZ MOČVIRJA LIJANŠAN
kitajski roman iz davnih časov, pl. 688 str. 120 šil.
- Eilif Mortansson: MALAN roman s Faerskih otokov,
pl. 404 str. 87 šil.
- Marjan Rožanc: MRTVI IN VSI OSTALI novele, pl. 204 str. 41 šil.
- Vladimir Kavčič: NE VRAČAJ SE SAM novele, pl. 232 str. 38 šil.
- Jozsef Debreczeni: PRVI POLČAS
roman mladih ljudi, ppl. 162 str. 12. šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pagled v svet.

Sobota, 7. 4.: 8.00 Poje otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman „Most“ — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Glasba od blizu in daleč — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra s petjem — 21.00 Koncert za klavir in orkester.

Nedelja, 8. 4.: 7.00 Jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Veseli jutranji pozdrav — 11.00 Veselo petje, veselo igranje — 12.00 Glasbena nedeljska promenade — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Sport — 17.20 Glasba ob petih — 18.00 Veselje z glasbo — 19.45 Godba na pihala — 20.15 „Kdo je storilec?“ — 21.15 Orkestrski koncert.

Ponedeljek, 9. 4.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Non-stop glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas, za vse — 18.35 Mladina in film — 18.45 Pestro mešano — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.50 Zvečer še veseli... — 20.15 In kaj menite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.15 „Ščuka“, novela.

Torek, 10. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Koncert — 18.45 Pestro mešano — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Radijska igra — 21.30 Večerni koncert.

Sreda, 11. 4.: 8.15 Orkestrski koncert — 13.00 Pestro mešano — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo vam: Emmy Lehner — 16.00 Non-stop glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 18.45 Pestro mešano — 19.00 Popevke — 20.15 Glasba Josepha Haydna — 21.25 Majhen večerni koncert.

Četrtek, 12. 4.: 8.15 Majhen jutranji koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Oddaja za kmete — 18.35 Mladina v poklicu — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra.

Petek, 13. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Non-stop glasba — 17.10 Koncert — 18.15 Pestro mešano — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Glasbena skrinja.

DRUGI PROGRAM:

Sobota, 7. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Da, to je moja melodija — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.00 Glasba ne poznja meja — 14.30 Godba na pihala — 15.15 Iz parlamenta — 15.50 Glasba na tekočem traku — 17.10 Ura pesmi — 18.50 Pestro mešano — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Vseh devet!

Nedelja, 8. 4.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 10.10 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Vseh sedem naenkrat — 15.00 Reinhard Raffalt: Mozart — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Na lepi modri Donavi — 21.15 Plesi velikih mojstrov.

Ponedeljek, 9. 4.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 9.00 Šolska oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Zaljubljene gosli — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Veseli srednji Irak — 19.30 Orkestrski koncert — 22.15 Popevke.

Torek, 10. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.10 Pestro mešano — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Melodije Gerharda Jussenhovena — 16.30 Življenja se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 Koncert Londonskih simfonikov — 20.30 Vsaka stvar ima dve strani — 21.00 Dober večer želim Cissy Kraner in Hugo Wiener.

Sreda, 11. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Glasba Johannesa Brahmsa — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Hišni zdravnik — 19.10 Pestro mešano — 20.00 Glasba Franza Lehara — 21.00 Seine-Donava.

Četrtek, 12. 4.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.55 Koncert — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasbena knjiga pripovedk — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Musique aux Champs-Elysees.

Petek, 13. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroška ura — 16.30 Ciganske viže — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 „Sodba v Pontenzi“, radijska igra — 21.00 Orkester Albert Praž.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
— 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 7. 4.: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.40 Peljast vedrih minut — 8.55 Radijska šola — 9.25 Melodije, ki jih radi poslušate — 9.24 Igra vam trio Bardorfer — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Pet pevcev — pet popevk — 12.05 Trio Avgusta Štanka — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 15.25 Domači zabavni ansambli — 15.40 Moški zbor „Zarja“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Vedri intermezzo — 18.45 Naši popotniki na tujem — 19.05 Zdaj pa kar po domače — 20.00 „Na lepo modri Donavi“ — 20.55 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 8. 4.: 6.00 Z dobro voljo v nedeljsko jutro — 6.30 Napotki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.55 Vedri intermezzo — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.47 Koračnica in trije samospeli — 10.00

Se pomnite tovariši — 19.30 Nedeljsko glasbeno dopoldne — 11.50 Deset minut z orkestrom Roberto Rossi — 12.05 Voščila — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.00 Igrajo Zadovoljni Kranjci — 14.15 Voščila — 15.15 Trikrat poi — 15.45 Pihalni kvintet — 16.20 Popoldne ob zabavni glasbi — 17.05 Carlo Savina s svojim orkestrom — 18.30 Športna popoldne — 19.05 Panorama zabavnih zvokov — 20.00 Izberite melodije tedna — 21.00 Iz glasbene geografije Evrope.

Ponedeljek, 9. 4.: 8.05 Marijan Lipovšek: Balada — 8.14 Pihalni trio — 8.22 Naš zabavni kaleidoskop — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Ko zavzenijo strune kitar — 11.35 Pojo slovenski operni pevci — 12.05 Deset minut s trio Bardorfer — 13.30 „Oblaček“ in druge pesmi — 13.50 Vrlo vam ploščo za ploščo — 14.35 Voščila — 15.20 Zabavni intermezzo — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.10 Vesela glasba s črko „P“ — 20.00 Glasbena skrinja — 21.00 Simfonični koncert Orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 10. 4.: 5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Planinski oklet iz Maribora — 8.25 Naš zabavni kaleidoskop — 10.15 Izberite melodije tedna — 11.00 Prisluhnimo kvintetu bratov Avsenik — 11.30 Pol ure v stari ljubljani — 12.05 Beneški fanfje in Trio Avgusta Štanka — 13.30 Slovenske narodne v priredbi Emila Adamiča — 13.50 Dve operetni uverturi — 15.20 Hammond orgle v ritmu — 15.30 V tork na svidenje — 17.05 Izbor iz Čajkovskega — 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Pol ure z zboroma RTV Beograd in RTV Zagreb.

Sreda, 11. 4.: 8.05 Naš zabavni kaleidoskop — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Z Balkana na Pireneje in Kavkaz — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Zabavni orkester Wal Berg — 11.15 Človek in zdravje — 11.25 Arie iz francoskih oper — 12.05 Kmečka godba — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Zamisljene in razigrane za orkester — 15.20 Sovjetska in češka zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Soferjem na pot — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Zabavna orkestra Dalibor Brazda in Bob Sharples — 20.00 Pojoči mozik — 20.30 Štiristo let klavirske glasbe.

Četrtek, 12. 4.: 8.05 Koncertna malineja — 9.25 Melodije, ki jih radi poslušate — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Pet popevk za pet pevcev — 11.30 Na pet, deset in dvajset prstov — 12.05 Vaški kvintet z Božom in Miškom — 12.25 Me-

Zopetna otvoritev

Balkanske specialitete

srečanje za razvijane okuse
mednarodna kuhinja

Bekštanjaska gostilna-penzion

(Finkensteiner Gasthof-Pension)
nasproti postaje Bekštanj

kuhinjski šef Alojz ROBIČ

tel. (0-42-42) 53-92

ladije ob 12.25 — 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — 14.05 Radi bi vas zabavali — 14.35 Voščila — 15.20 Ciganski napevi — 15.30 Turistična oddaja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.10 „Inkova legenda“ — 20.00 Četrikov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Razpoložljiva glasba — 21.00 Literarni večer — 21.40 Po tipkah in strunah — 22.45 Pričubljene popevke.

Petek, 13. 4.: 8.05 Odlomki iz oper Vincenza Vellinija — 8.35 Dvajset zabavnih minut — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Od tod in ondod — 11.35 Melodije za dober tek — 12.05 Ansambel Borisa Kovačiča — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Poje baritonist Dietrich Fischer-Dieskau — 14.35 Pisana palela zabavne glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Od Mozarta do Bartoka — 18.10 To si želimo — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Glasbena medigra — 20.35 Spoznavamo svet in domovino — 21.35 Veliki zabavni orkestri — 22.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Slovenske oddaje

Nedelja, 8. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 9. 4.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. — 18.00 Umetnostni spomeniki na Koroškem.

Torek, 10. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenske umetne pesmi.

Sreda, 11. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želimo, zaigramo.

Četrtek, 12. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Koroški kulturni pregled.

Petek, 13. 4.: 14.15 Poročila objave. — To in ono.

Sobota, 14. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TELEVIZIJA

Sobota, 7. 4.: 19.05 Kaj vidimo novega — 20.10 Kratki film — 20.20 Paj z menoj, igra z menoj.

Nedelja, 8. 4.: 17.00 Za otroke od 11. let — 18.00 Za družino — 18.30 Sedem dni dogodkov — 18.50 Zanimalo nas bo — 19.30 Družina Leitner — 20.20 „Pisani senčnik“.

Ponedeljek, 9. 4.: 19.35 Oddaja za kmetijstvo — 20.20 Kratki film — 20.30 Sport — 20.50 Enadvajset — 21.30 Film.

Torek, 10. 4.: 20.10 Kratki film — 20.20 „Raj v Pont l' Eveque“.

Sreda, 11. 4.: 17.00 Za otroke od 5. let — 17.25 Za otroke od 11. let — 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Sah smrti — 21.00 „Kdo je Kendal Brown“, kriminalni film.

Četrtek, 12. 4.: 19.35 Sport — 20.20 Kratki film — 20.30 Naši sosede — 21.10 „Grad“.

Petek, 13. 4.: 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Črna na belem — 20.50 „Nebo brez zvezd“, ljubzenska drama.